

Основна школа
"Милутин Миланковић"

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ВАЖИ ОД

школске 2022/23. год.

САДРЖАЈ

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	7
НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ	10
ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА – Пети разред	11
ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ од школске 2022/23-2025/26. године	13
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, пети разред	14
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, допунска настава, пети разред	29
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, додатна настава, пети разред	30
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, пети разред	32
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, допунска настава, пети разред	50
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, додатна настава, пети разред	51
ЛИКОВНА КУЛТУРА, пети разред	52
МУЗИЧКА КУЛТУРА, пети разред	56
ИСТОРИЈА, пети разред	63
ИСТОРИЈА, допунска настава, пети разред	74
ИСТОРИЈА, додатна настава, пети разред	76
ГЕОГРАФИЈА, пети разред	78
ГЕОГРАФИЈА, допунска настава, пети разред	86
ГЕОГРАФИЈА, додатна настава, пети разред	87
МАТЕМАТИКА, пети разред	88
МАТЕМАТИКА, допунска настава, пети разред	95
МАТЕМАТИКА, додатна настава, пети разред	97
БИОЛОГИЈА, пети разред	100
БИОЛОГИЈА, допунска настава, пети разред	114
БИОЛОГИЈА, додатна настава, пети разред	116
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА, пети разред	118

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, пети разред	125
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ, пети разред	130
ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ, пети разред	133
ВЕРСКА НАСТАВА, пети разред	135
НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, пети разред	142
ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА, пети разред	149
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ, пети разред	152

Полазне основе за израду Школског програма су:

Основна школа "Милутин Миланковић" у Раброву обавља делатност основног образовања и васпитања, ради остваривања права грађана у тој области, у складу са Уставом Републике Србије, важећим законима и подзаконским актима, колективним уговорима, Статутом школе и другим општим актима Школе. Школски програм доноси Школски одбор, по правилу на период од четири године. Образовно-васпитни рад у школи остварује се на основу школског програма. Израда Школског програма ослања се на Закон о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ бр.88 од 29.септембра 2017, 27 од 6.априла 2018 – др.закони, 10 од 15.фебруара 2019, 6 од 24.јануара 2020, 129 од 28.децембра 2021., **Правилник о националном оквиру образовања и васпитања («Сл.гласник РС» бр.98/17), важећа подзаконска акта, Правилник о школском календару основне школе за школску 2022/2023.годину** и на извештаје о самовредновању и спољашњем вредновању и на Школски развојни план.

Правилници:

- 1) Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06 – страни језик обавезан од II разреда, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11-др.правилник, 7/11-др.правилници, 1/13, 4/13, 14/13, 5/14, 11/14, 11/16, 6/17 и 12/18),
- 2) Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред („Сл.гласник РС“ –Просветни гласник“ бр.10/17, 12/18, 15/18, 18/18 и 1/19 и 2/20),
- 3) Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ – Просветни гласник“ бр.16/18, 3/19 и 5/21),
- 4) Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ бр.1/05,15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11-др.правилник, 7/11-др.правилник, 1/13, 11/14, 11/16 и 12/18),
- 5) Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС" - Просветни гласник, број 5/2019, 1/2020 и 6/2020),
- 6) Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласнику РС" - Просветни гласник, број 11/2019 и 6/2020),
- 7) Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања («Сл.гласник-просветни гласник» бр.3/2006, 15/2006-др.правилник, 2/2008-др.правилник, 3/2011, 7/2011, 1/2013, 11/2014, 11/2016, 7/2017 и 12/2018),

- 8) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за други разред основне школе („Службени гласник РС Просветни гласник“ бр.8/03),
- 9) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за трећи разред основне школе („Сл.Гласник РС-Просветни гласник“ бр.20/04),
- 10) Правилник о наставном плану и програму предмета верска настава за први разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник“бр.5/2001),
- 11) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за трећи разред основне школе („Сл.гласник РСПросветни гласник“ бр.23/04),
- 12) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе („Просветни гласник“ бр.9/05)
- 13) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за четврти разред основне школе („Просветни гласник“ број 15/05),
- 14) Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за В разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник", број 6/07, 2/10, 7/10-др.правилник, 3/11- др.правник, 1/13, 4/13, 11/16, 6/17, 8/17, 9/17 и 12/18),
- 15) Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања («Сл.гласник РС-Просветни гласник» бр.15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20),
- 16) Правилник о наставном програму за VI разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 5/08, 3/11 др.правилник, 1/13, 5/14, 11/16, 3/18, 12/18 и 3/20),
- 17) Правилник о наставном програму за VII разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 6/09, 3/11 др.правилник, 8/13, 11/16, 12/18 и 3/19, 12/19, и 3/20),
- 18) Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС” - Просветни гласник, број 5/19, 1/20, 6/20, 8/20 и 5/21),
- 19) Правилник о наставном програму за VIII разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ бр.2/10, 3/11 др.правилник, 8/13, 5/14, 11/16, 7/17, 12/18 и 10/19 и 3/20),
- 20) Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РСПросветни гласник“ бр.11/2019, 2/20, 6/20 и 5/21),
- 21) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за пети разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник " број 9/05) - обавезан изборни предмет,
- 22) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за седми разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник РС", број 2/08),
- 23) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за осми разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник РС", број 7/08) - Изборни предмет,

- 24) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за пети разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 15/05) - обавезан изборни предмет,
- 25) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за седми разред основне школе („Службени гласник РС - Просветни гласник", број 7/07) - Изборни предмет,
- 26) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за осми разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 6/08) - Изборни предмет,
- 27) Правилник о општим стандардима постигнућа-образовни стандарди за крај обавезног образовања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ број 5/2010),
- 28) Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математике и природа и друштво („Службени гласник РС-Просветни гласник РС“ бр.5/2011),
- 29) Правилник о општим образовним стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Сл.гласник РС“ 78/17);
- 30) Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њихов професионални развој („Службени гласник РС - Просветни гласник РС“ бр.5/11),
- 31) Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС-Просветни гласник РС“ бр.1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014, 2/18 и 3/21),
- 32) Правилник о стандардима квалитета рада установе („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр.14/18),
- 33) Правилник о вредновању квалитета рада установе („Сл.гласник РС“ бр.10/19),
- 34) Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи васпитања („Сл.гласник РС“ бр.30/2019),
- 35) Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл.гласник РС“ бр.46/2019 и 104/20),
- 36) Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ бр.73/16, 45/18, 106/20 и 115/20),
- 37) Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Сл.гласник РС“ бр.68/18),
- 38) Правилник о поступању утанове у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“ бр.65/18),
- 39) Правилник о ближим условима за организовање, остваривање и праћење исхране ученика у основној школи („Сл.гласник РС“ бр.68/18),
- 40) Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у завања наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл.гласник РС“ бр.81/17 и 48/18),
- 41) Правилник о начину обављања организованог превоза деце („Сл.гласник РС“ бр.52/19 и 61/19),
- 42) Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ бр.34/19, 59/20 и 81/20),

- 43) Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Сл.гласник РС“ бр.80/18),
- 44) Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл.гласник РС“ бр.74/18),
- 45) Правилник о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Сл.гласник РС“ бр.66/18, 82/18, 37/19, 56/19, 112/20 и 6/21).
- 46) Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл.гласник РС“ бр.22/05, 51/08, 88/15, 105/15 и 48/16).
- 47) Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр.2/92 и 2/00).
- 48) Правилник о Општинском савету родитеља („Сл.гласник РС“ бр.72/18).
- 49) Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности основне школе („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр.5/19 и 16/20).
- 50) Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка („Сл.гласник РС“ бр.77/14).
- 51) Правилник о посебном програму образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 85/2021).
- 52) Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе код куће за ученике основне школе („Сл. гласник РС“, бр. 109/2020).
- 53) Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи („Сл. гласник РС“, бр. 109/2020),
- 54) Правилник о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ број 70/17),
- 55) Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручног сарадника („Сл.гласник РС“ број 109 од 19.новембра 2021.),

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ УТЕМЕЉЕН ЈЕ НА НАЧЕЛИМА:

- усмерености на процесе и исходе учења;
- заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;

- уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика другог разреда. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних.

Прегледом исхода који су дати у оквиру одређених програма наставе и учења уочава се како се постављају темељи развоја кључних и општих међупредметних компетенција које желимо да ученици имају на крају основног образовања. Усмеравању образовања ка развијању компетенција доприноси и пројектна настава као облик образовно-васпитног рада. Пројектна настава се више фокусира на остваривање образовних стандарда и исхода и прати друштвене промене својом усмереношћу на развијање знања и способности ученика кроз активности планирања, истраживања и тимског рада у оквиру предметног и међупредметног повезивања садржаја. Поред тога, једна од битних особина савременог приступа пројектном раду у настави односи се на коришћење ИКТ у пројектним активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета.

На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Програми наставе и учења су наставницима полазна основа и педагошко полазиште за развијање образовно-васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад као и оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и праћења и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања, разговор са колегама итд.

Образовно-васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Одвија се кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, конкретне школе и конкретне локалне заједнице. Зато, уместо израза реализовати програм, боље је рећи да се на основу датих програма планира и остварује настава и учење које одговара конкретним потребама одељења.

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ

Основно образовање и васпитање остварује се на основу Школског програма.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм се доноси у складу са Законом.

Школски програм основне школе доноси се на основу плана и програма наставе и учења основног образовања и васпитања и израђује се у складу са Националним оквиром образовања и васпитања.

Школским програмом, обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм доноси Школски одбор, по правилу, на период од четири године.

Језик на коме се остварује Школски програм је српски језик.

План наставе и учења основног образовања и васпитања

ПЕТИ РАЗРЕД

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	2	72
4.	Музичка култура	2	72
5.	Историја	1	36
6.	Географија	1	36
7.	Математика	4	144
8.	Биологија	2	72
9.	Техника и технологија	2	72
10.	Информатика и рачунарство	1	36
11.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54*
УКУПНО: А		24	918
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава/Грађанско васпитање**	1	36
2.	Други страни језик: Немачки језик***	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе****	2	72

УКУПНО: Б	3-5*	108-180*
УКУПНО: А+Б	27-30*	972-1080*

* Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

** Ученик бира један од понуђених наставних предмета: Верска настава и Грађанско васпитање.

***Обавезни изборни предмет – страни језик у школи је Немачки језик.

****Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере обај програм, али није у обавези.

Изборне слободне наставне активности које су понуђене ученицима су:

1. Вежбањем до здравља
2. Сачувајмо нашу планету
3. Чувари природе

Од понуђених, ученици 5.разреда су се определили за слободну наставну активност **Вежбањем до здравља**

Облици образовно – васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	27	972
2.	Слободне наставне активности: Вежбањем до здравља	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД
-----------	--	-------------

		нед.	год.
1.	Час одељењског стрешине	1	36
2.	Ваннаставне активности*****	1	36
3.	Екскурзија	1 дан годишње	

*****Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

**Програми обавезних предмета за пети разред, са начинима и поступцима за
њихово остваривање
од школске 2022/23-2025/26. године**

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, пети разред
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 180

Циљ наставе и учења српског језика и књижевности:

- Оспособљавање ученика да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору у писању;
- Овладавање основним законитостима српског књижевног језика;
- Стицање основних знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета;
- Развијање читалачке компетенције кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине;
- Читалачке компетенције обухватају, уз књижевно знање, емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, Истраживачко посматрање подстичу уметнички сензибилитет и имегинацију, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање;
- Оспособљавање ученика да усмерено приступа делу, одговарајућом врстом читања, и приликом тумачења открива различите слојеве и значења;
- Стицање основних знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности;
- Стицање и развијање најширих хуманистичких знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Задачи наставе српског језика:

- Развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- Поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; -
- Упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; -
- Оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- Уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;
- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- Развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво - усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза; -
- Увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног - изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);

- Оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- Упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- Поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- Развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне);
- Поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- Поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- Усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- Развијање поштовања према културној баштини (како српској, тако и културној баштини других нација и националних мањина) и потребе да се она негује и унапређује;
- Навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу на радију и телевизији;

Оперативни задаци:

- Проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима;
- Овладавање простом реченицом и њеним деловима;
- Увођење ученика у појам променљивости и непроменљивости врста речи;
- Стицање основних знања о именицама, значењима и функцијама падежа;
- Стицање основних знања о именичким заменицама и бројевима;
- Стицање основних знања о глаголима (видовима и функцијама);
- Оспособљавање ученика за уочавање разлике у квантитету акцента;
- Савладавање елемената изражајног читања и казивања текстова, одређених програмом; увођење ученика у тумачење мотива, Песничких слика и изражајних средстава у лирској песми;
- Увођење ученика у структуру епског дела, с тежиштем на књижевном лику и облицима приповедања;
- Увођење ученика у тумачење драмског дела, са тежиштем на драмској радњи и лицима;
- Оспособљавање ученика за самостално, планско и економично препричавање, причање, описивање, извештавање, те за обједињавање разних облика казивања (према захтевима програма).

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни и ниво
Књижевност	-Разликује књижевни од некњижевног текстат; упоређује одлике функционалне и нефункционалне књижевности; -чита са разумевањем одабране примере осталих типова таскстова; -Одреди род књижевног дела и књижевну врсту; -Разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; -разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; -анализира елементе композиције лирске песме(строфа, стих); епског дела у стиху и у прози(делови фабукле-поглавље, епизода;стих); дармског дела (чин, сцена, појава); -Разликује појам песника и лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; -Разликује облике казивања; -Увиђа звучне, визуелне, тактичне, олфакторне елементе песничке слике; -Одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; -Процени основни том певања, приповедања или драмсне радње(шалив, ведар, тужан и сл.); -Развија имагинацијски богате асоцијацијена основу тема и	<u>Лирика</u> <u>Лектира</u> 1.Народна песма: Вила зида град; 2. Народне лирске песме о раду (избор);Народне лирске породичне песме (избор); 3.Бранко Радичевић:Певам дању, певам ноћу 4. Милица Стојадиновић Српкиња:Певам песму; 5.Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић:Моја отаџбина; 6. Војислав Илић: Зимско јутро; 7. Милован Данојлић: Шљивљ/Десанка Максимовић: Сребрне плесачице; 8. Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди <u>Књижевни термини и појмови</u> Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи компоозиције лирске песме. Врсте строфе према броју стихова у лирској песми:катрен;врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре:епитет, ономотејеа. Врсте ауторске и народне лирске песме:описне (дескриптивне), родољубиве(патриотске), песме о раду(последничке)и породичне. <u>Епика</u> <u>Лектира</u> 1.Народна песма: Свети Саво; 2.Народна песма: Женидба Душанова (одломако савладавању препрека заточника Милоша Војиновића); 3.Народна приповетка: Еро с онога свијета; 4. Народна приповетка: Дјевојка цара	Поступност се постиже избором и распоредом наставних јединица, постицање мисаоне активности и сузбијање мисаоне инертности код ученика, подстицање доживљајног, књижевноаналитичког читања књижевних текстова, откривање стилске функције, превазилажење нивоа препознавања књижевнотеоријских појмова и појава, неговање примењеног знања и умећа; континуирано повезивање наставе језика и књижевности, остваривање континуитета у сфери стилских вежби, указивање на граматичку сачињеност језичкостилских средстава, дефинисање књижевнотеоријских појмова, схватање порука књиженог дела Облици рада:фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: монолошка, дијалошка, текстуална, истраживачка, илустративна, демостартивна,игровна, стваралачка	CJ.1.1.2. CJ.1.1.3. CJ.1.1.4. CJ.1.1.5. CJ.1.1.6. CJ.1.1.7. CJ.1.1.8. CJ.1.4.1. CJ.1.4.2. CJ.1.4.3. CJ.1.4.4. CJ.1.4.5. CJ.1.4.6. CJ.1.4.7.	CJ.2.1.1. CJ.2.1.5. CJ.2.4.1. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6. CJ.2.4.7. CJ.2.4.8. CJ.2.3.11.	CJ.3.4.1. CJ.3.4.2. CJ.3.4.3

	мотива књижевних дела; -Одреди тему и главне и споредне мотиве; -Анализира узрочно-последично низање мотива; -Илуструје особине ликова примерима из текста; -Вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; -Илуструје веровања, обичаје и начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; -уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину -наводе примере личне добити од читања; -напредује у стицању читалачких компетенција; -упоређи књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст.	надмудрила; 5.Милован Глишић: Прва бразда; 6. Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак); 8. Бранко Ћопић: Пход на Мјесец; 8. Иво Андрић: Мостови; 9. Данило Киш:Дечак и пас; 10. Горан Петровић: Месец над тепсијом (Први део приче „Бели хлеб од претеривања“ и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си заборавио венац славе“ и „Мрави су вукли велике трошице тишине“); 11. Антон Павлович Чехов: Шала; Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу; Фабула: низање догађаја, епизода, поглавља; Карактеризација лика: начин говора, понашања, физички изглед, животни ставови, етичност поступка. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка(народна и ауторска), новела(народна и ауторска), шаљива народна прича; Врста стиха према броју слогова: десетерац. Драма Лектира 1.Бранислав Нушић: Кирија; 2. Душан Радовић:Капетан Џон Пиплфокс; 3.Љубиша Ђокић: Биберче. Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костими, глума режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма. Научнопопуларни и информативни текстови (Бирати до 2 дела) 1.Вук Ст. Карацић: Моба и прело(оломак из дела Живот и обичаји народа српскога); 2. Доситеј Обрадовић: О љубави према				
--	--	--	--	--	--	--

		науци 3.М. Петровић Алас: У царству гусара(одломци) 4. Милутин Миланковић:Успомене; доживљаји и сазнања(одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа <u>Домаћа лектира</u> 1.Епске народне песме (о Немањићима и и Мрњавчевићима-претковски тематски круг); 2.Народне бајке, новеле, шаљиве приче(избор);кратке фолклорне форме(питалице, брзалице, пословице, загонетке); 3. Бранислав Нушић: Хајдуци; 4. Данијел Дефо: Робинсон Крусو (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: Доживљаји Тома Сојера; 6.Избор ауторских бајки(Гроздана Олујић;Ивана Нешић:Зеленбабини дарови(одломци)); 7.Игор Коларов:Аги и Ема 8.Избор из савремене поезије за децу(Александар Вучо, Мирослав Антић,Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) <u>Допунски избор лектире</u> (бирати до 3 дела) 1.Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Булића); 2. Стеван РаичковићВелико двориште(избор)/Мале бајке (избор) 3.Иван Цанкар:Десетица; 4.Љубивоје Ршумовић:Ујдурме и зврчкр из античке Грчке(избор)/Густав Шваб: Приче из старине; 5.ЏонР.Р.Толкин: Хобит(одломци)&. 6.Никола Лезије: Тајна жутог балона; 7.Корнелија Функе: Господар лопова(одломак); 8.Вида Огњановић: Путовање у путопис(одломак); 9.Владислав Војиновић: Приче из главе(избор, осим причеПозориште); 10. Дејан Алексић: Музика тражи уши(избор)/Кога се тиче како живе приче (избор) 11.Јован Стерија Поповић: Лажа и				
--	--	---	--	--	--	--

		паралажа(одломак о Месечевој краљици) 12. Едмонд Ростин: Сирано де Бержерак(одломак о путу на Месец); Дело завичајног аутора по избору				
Језик	Граматика(морфологија, синтакса) -разликује променљиве речи од непроменљивих; -разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деκлинацију; -разликује основне функције и значења падежа-употребљава падежне облике у скалду са нормом; -употребљава галголске облике у сладу са нормом; Разликује основне реченичне чланове(у типичним случајевима)	Граматика(морфологија, синтакса) -Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви(са напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи;; -Непроменљиве речи:прилози(са напоменом да су неки прилози променљиви) и предлози; -Именице-значење и врсте(властите, заједничке,збирне, градивне;мисаоне, галголске). -Промена именица(деκлинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. -Основне функције и значења падежа(с предлозима и без предлога): номинатив(субјекат);генитив(припадање и део нечега);датив(наменаи усмереност);акузатив(објекат);вокатив(дозивање, обраћање);инструментал(средствои друштво);локатив(место) -Придеви значење и врста придева (описни, присвојни, градивни, месни и временски), род, број, Падеж и компарација придева. -Слагање именица у роду, броју и падежу. -Заменице-личне заменице:промена,наглашени, ненаглашени облици,употреба заменице сваког лица себе,се. Бројеви-врсте и употреба:главни(основни,збирни бројеви,бројне именице на-ица) и редни бројеви. Глаголи-глаголски вид(несвршени и свршени), глаголски род(прелазни, непрелазни и повратни), глаголски облици(грађење и основна значења):инфинитив (и инфинитивна основа), презент (и презентаска основа,наглашени и ненаглашени	Ученицима се језик представља као систем, Поступност се постиже избором и распоредом наставних јединица, постицање мисаоне активности и сузбијање мисаоне инертности код ученика, запажање, уочавање, препознавањ и усвајање појма; Дефинисање језичког појма, повезивање наставе језика са доживљавањем уметничког текста; коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика; превазилажење нивоа препознавања језичких појава; континуирано повезивање знања о језику са непосредном говорном праксом; коришћење прикладних илустрација одређених језичких појава. остваривање континуитета у систему правописних вежби; Облици рада:фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: монологшка, дијалогшка, текстуална, истраживачка, илустративна, демостартивна,игровна, стваралачка	CJ.1.3.4. CJ.1.3.7. CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.10. CJ.1.3.12. CJ.1.3.13. CJ.1.3.15. CJ.1.3.16.	CJ.2.3.1. CJ.2.3.3. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.2.3.10. CJ.2.3.11.	CJ.3.3.4. CJ.3.3.5. CJ.3.3.6. CJ.3.3.7.

	Правопис Доследно примењује правописну норму у употреби великог слова;састављеног и растављеног писања речи;интерпункцијских знакова. -користи правопис(школско издање). Ортоепија -превилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице. -говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; -точно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове.	облици презента помоћних глагола), перфекат,футур I. -Предикатска реченица-предиакт (глаголски и именски);слагање предиакта са субјектом у лицу, роду и броју; прави и неправи објекат; прилошке одредбе(за место, време, за начин,за узрок, за меру и количину); Апозиција. Правопис Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа,организација(типични примери); велико и мало слово у писању придева. Зменица Ви и Ваш из поштовања. Одрична речца не уз именице,придеве и глаголе;речца нају суперлативу;вишечланиосновни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци:запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници(наслов дела и назив школе); Црет(уместо наводника у управном говору). Ортоепија Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви); Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове;интонација упитних реченица. Артикулација:гласно читање брзалица,најпра споро, а потом брже (индивидуални или у групи).	Савладавање правописне норме путем систематских вежбања, елементарних и сложених, која се организују често, разноврсно и различитим облицима писмених вежби, Упућивање ученика на служење правописом и правописним речником (школско издање). Извођење ортоепских вежби, гласови се изговарају појединачно,у говорном ланцу, у тексту Извођење акценатских и прозодијских вежби			
Језичка култура	-користи различите облике казивања: дескрипција(портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; -издваја делове текста (наслов, пасус) и организује га у смисаоне целине(уводни, средишњи и завршни део текста) -саставља говорни или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште. -проналази експлицитно и имплицитно	Препричавањ, причање, описивање- уочавање разлике између говорног и писаног језика;писање писма(приватно,имејл) Богаћење речника:синоними, антоними;некњижевне речии туђице- њихова замена језичким стандардом;уочавање и отклањање безначајних језичких појединости сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава(тежиште теме,избор и	Различите гооврне и писмене вежбе. Рад на богаћењу језичке културе, Лексичке вежбе-уклањање неважних информација из текста.	CJ.1.2.1. CJ.1.2.2. CJ.1.2.3. CJ.1.2.5. CJ.1.2.6. CJ.1.2.8.	CJ.2.2.1. CJ.2.2.2. CJ.2.2.4. CJ.2.2.5.	CJ.3.2.1. CJ.3.2.2. CJ.3.2.5.

	садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; -напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	распоред гарђе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); Пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка				
--	---	---	--	--	--	--

Значење стандарда:

Област	Ниво	Шифра	Искази који описују шта ученик/ученица зна и уме на одређеном нивоу
Књижевност	основни	CJ.1.1.1.	Разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи.
		CJ.1.4.1.	повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима V разреда) са именима аутора тих дела
		CJ.1.4.2.	разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
		CJ.1.4.3.	разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
		CJ.1.4.4.	препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
		CJ.1.4.5.	препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратив, дескрипција, дијалог
		CJ.1.4.7.	уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, ликови (главни и споредни)....
		CJ.1.1.2.	Разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратив (приповедање), аргументација, пропаганда
		CJ.1.1.3.	препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима
		CJ.1.1.4.	разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста
		CJ.1.1.5.	Проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима.
		CJ.1.1.6.	Разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног.
		CJ.1.1.7.	Повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство–циљ, узрок–последича и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту.
	средњи	CJ.2.1.1.	Чита текст користећи различите стратегије: „летимично читање” (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци” (ради учења, извршавања различитих задатака, решавања проблема); читање ради уживања
		CJ.2.4.1.	повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
		CJ.2.4.2.	повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
		CJ.2.4.5.	препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација)
		CJ.2.4.6.	одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
		CJ.2.4.7.	разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог

		CJ.2.4.8	уочава разлику између препричавања и анализе дела
		CJ.2.3.1 1.	Одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери).
		CJ.2.4.9.	Уме да води дневник о прочитаним књигама.
		CJ.2.1.5.	Проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима).
Књижевност	напредни	CJ.3.4.1.	наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
		CJ.3.4.2.	издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
		CJ.3.4.3.	разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
		CJ.3.4.4.	проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
		CJ.3.4.5.	одређује и именује врсту стиха и строфе
		CJ.3.4.8.	повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави
		CJ.3.4.7.	изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
Језик	основни	CJ.3.4.6.	тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
		CJ.1.3.4.	препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
		CJ.1.3.7.	разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
		CJ.1.3.8.	одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
		CJ.1.3.9.	правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
		CJ.1.3.1 0.	правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
		CJ.1.3.1 2.	познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору као лексички механизам
		CJ.1.3.1 3.	препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
		CJ.1.3.1 5.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
		CJ.1.3.1 6.	служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
		CJ.2.3.1.	одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

	средњи	CJ.2.3.3.	познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
		CJ.2.3.5.	препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		CJ.2.3.6.	одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
		CJ.2.3.7.	препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
		CJ.2.3.8.	препознаје главна значења и функције глаголских облика
		CJ.2.3.10.	CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава
		CJ.2.3.11.	одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)
Језик	Напредни	CJ.3.3.5.	познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
		CJ.3.3.6.	познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
		CJ.3.3.4.	познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
		CJ.3.3.7.	уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
Језичка култура	основни	CJ.1.2.1	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
		CJ.1.2.3.	Саставља једноставни експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста).
		CJ.1.2.2.	саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
		CJ.1.2.5.	свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
		CJ.1.2.6.	влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
		CJ.1.2.8.	Примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима.
	средњи	CJ.2.2.1.	Саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен,

			кохерентан и унутар себе повезан.
		CJ.2.2.2.	саставља вест, реферат и извештај
		CJ.2.2.4.	зна основне особине говорног и писаног језика
		CJ.2.2.5.	Зна правописну норму и примењује је у већини случајева.
	напред ни	CJ.3.2.1.	Организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста.
		CJ.3.2.2.	Саставља аргументативни текст.
		CJ.3.2.5.	Зна и доследно примењује правописну норму.

КОРЕЛАЦИЈА УНУТАР ПРЕДМЕТА:

Корелација међу текстовима

Са списка допунског избора наставник бира оне текстове које ће, уз обавезни део лектире, чинити тематско-мотивске целине. Наставник може груписати и повезивати по сродности дела из обавезног и допунског програма на много начина. Могући примери функционалног повезивања наставних јединица могу бити следећи (никако и једини):

1. **Тема пријатељства :** Нушићеви „Хајдуци“-Твенови „Доживљаји Тома Сојера“/ „Доживљаји Хаклберија Фина“-Кишов „Дечак и пас“- Раичковићево „Велико двориште“-„Господар лопова“ К. Функе,
 2. **Социјални мотив и проблеми одрастања** Кишов „Дечак и пас“-Цанкарева „Десетица“ – Г. Олујић „ Село изнад облака“ Коларовљев роман „Аги и Ема“ – Глишићева „Прва бразда“;
 3. **Родољубље :** Душан Васиљев „Домовина“-Алекса Шантић „Моја отаџбина“ – народне епске песме о Немањићима и Мрњавчевићима;
 4. **Савремено детињство:** Трајковићева песма „Кад књиге буду у моди“ – роман „Аги и Ема“ –
 5. **Детињство у прошлости :** Нушићеви „Хајдуци“ – Твенови „Доживљаји Тома Сојера“/ „Доживљаји Хаклберија Фина“Миланковићеви „Успомене, доживљаји, сазнања“ – Ћопићев „Поход на Мјесец“ -Кишов „Дечак и пас“
 6. **Детињство великих научника и писаца:** Гроздана Олујић „Плава Мчка – Тесла“ – Миланковићеве „Успомене, доживљаји и сазнања“ ;
 7. **Љубав према науци и књижевности:** Д. Обрадовић „О љубави према нуци“- Миланковићеве „Успомене, доживљаји , сазнања“ –Алексићеве приче „кога се тиче како иве приче“- Трајковићева песма „Кад књига буде у моди“;
 8. **Описивање:** Илићево „Зимско јутро“ – „Шљивљива“ Данојлићева –Андрићеви „Мостови“- „Сребрне плесачице“, Д. Максимовић - “Путовање у путопис“, Вида Огњановић;
 9. **Обрада портрета:** Чича јордан-Миона-хјдуци-хобит БилбоБагинс-бака Ема-Том Сојер;
 10. **Митологија:** митолошке народне песме (слојеви митолошке свети код Срба) –Густав Шваб „Бог сунца и његов син“/“Херакле“ –Ршумовићеве обрада мотива из античке Грчке „Ујдурме и зврчке из античке Грчке“;
 11. **Мотив авантуре:** Дефоов „Робинсон Крусо“ – проза М. Петровића Аласа о гусарима, пширатима и путовањима на „Робинсоново“ острво – Радовићев „Капетан Џон Пиплфокс“ – Твенови „Доживљаји Тома Сојера“/ „Доживљаји Хаклберија Фина“;
- (Наведени примери показују како се исти текст може повезати са другима на различите начине, према различитим мотивима или тону приповедања)

Корелација између језика, језичке културе и књижевности:

Настава језика, књижевности и језичке културе су неодвојиви сегменти које би тербало повезивати и у наставној пракси. Све три области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима.

1. **Знање граматичких правила проверити на књижевном тексту – глаголске облике** (перфекат и презент) могуће је издвајати из народне бајке „Биберче“ ;
2. **Падежи:** Проверити знање о падежима на књижевном тексту Џ. Р. Толкин „Хобит“;
3. **Језичка култура:** Наглашене и ненаглашене слоге обележити у стиховима песме Д. Васиљев „ Домовина“ или М. Данојлић „Шљива“;
4. **Врсте речи:** издвајати врсте речи и њихове облике из текста А.П. Чехов „Шала“;

Елменти медијске писмености кроз корелацију:

1. Појам дејчи часопис упознати на конкретном тексту из дејчег часописа који је у вези са лектиром;
2. Појам радио упознати уз обраду текста „Капетан Џон Пиплфокс“, Д. Радовића
3. Књижевна дела која су доживела екранизацију (*Хајдуци, Аги и Ема; Доживљаји Тома Соајера, Робинсон Крусо; Господар лопова*) могу послужити за компаративну анализу уочавање разлика између књижевне и филмске (адаптиране) фабуле, чиме ученици уочавају природу различитих медија;
4. Књижевна дела (одломци романа или делови приповедака – „Ујдурме и зврчке из античке Грчке“; народна бајка „Аждаја и царев син“) која се могу драматизовати и попримити облик дарског текста, који се може извести на позорници, ученици могу у оквиру рецитаторско-драмске секције увежбати улоге за извођење.

Вертикална корелација

Наставник мора бити упознат са садржајем српског језика предходних разреда ради поштовања принципа поступности и систематичности.

1. **Граматика :** врсте и подврсте речи- придеви(градиво предходних разреда обухвата присвојне, описне и градивне , а у 5. разреду наставника наставља са месним и временским уз обнављање онога што су ученици научили);

Глаголска времена – садашње, прошло, и будуће време (ученици су усвојили појам времена у предходним разредима, а у петом разреду усвајају појмове презент, перфект и футур I, усвајају појмове граматичке основе и начин грађења глаголских времена, појам помоћног глагола);

Врсте и подврсте речи – врсте именица (у предходним разредима ученици су усвојили појмове врсте именица-заједничке, властите, градивне ,збирне- у петом разреду проширују знање појмовима апстрактна именица и глаголска именица, а упознају појам деklinације именица и придева, усвајају појам значења и функције падежа);

Реченица и њени делови (у предходним разредима било је речи о функцији речи у реченици (субјекат, објекат, прилошке одредбе) исказаних једном речју- у 5. разреду - функције речи у реченици исказане речју и групом речи (синтагмом))

2. **Књижевност:** градиво предходних разреда је обухватало књижевнотеоријске појмове песма прозни текст, драмски текст- у 5. разреду се уводи подела на родове:лирика, епика и драма; књижевнотеоријски појмови стих, строфа – врсте стиха (осмерац, десетерац) , врста строфе (катрен); Усвојени су појмови народна бајка и ауторска бајка-уочавају разлику између ових дела;
3. **Правопис:** Употреб великог слова при писању географских назива – обнављање и проширивање правописних правила; Употреба наводника при писању управног говора или наслова дела- проширује се градиво на употребу великог слова при писању вишечланих географских појмова (насеља)- употреба наводника при писању радних организација;
4. **Језичка култура:** Препричавање, писање писмених састава;

(Могући примери функционалног повезивања наставних јединица могу бити и другачији. Ово нису једини и обавезујући примери вертикалне корелације)

Наставник треба да познаје садржаје предмета природа и друштво за 4. разред (приликом обраде преткосовских песама у уводном делу часа или приликом мотивације, ученике треба подсетити на оно што су учили о немањихима и Мрњавчевићима из овог предмета..)

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Наставник успоставља хоризонталну корелацију са другим предметима: страним језицима, историјом, ликовном културом, музичком културом, верском наставом и грађанског васпитања.

Енглески језик:

Наставник успоставља хоризонталну корелацију са наставом страних језика, немачког и енглеског језика, преко наставе језика и језичке културе:

1. **Граматика:** врста речи и њихова функција и значења у реченици (личне заменице у функцији субјекта I, you.... – ја, ти.... сличности и разлике
Личне заменице у функцији објекта me, her, him...- личне заменице у падежима објекта- правога и неправог. Предлози за изражавање времена - in, on, at.... – прилози са временским значењем – улога предлога у српском језику; Предлози за изражавање места in, at... – предлози и прилози са временским значењем;);
Глаголски облици (The Present Simple Tense за изражавање сталних радњи-The present Continuous Tense –за изражавање тренутних и привремених радњи – Презент –садашње време у српском језику; The Past Simple Tense- Perfekt);
Поређење придева (правилна и неправилна компарација)
Основни редни бројеви;
Саксонски генитив – падежи – генитив у српском језику;
2. **Правопис:** употреба великог слова при писању имена, адресе;
3. **Језичка култура:** дескрипција, писмо, смс (усмено и писано давање информација о себи или другима – портрет; смс имејл – писмо- Дозволите да вам представим...);

Немачки језик:

1. **Граматика:** Падежи (Немачки језик – номинатив, генитив, датив, акузатив - деклинација именица у српском језику- седам падежа; употреба датива и акузатива уз глаголе мировања и кретања у Немачком језику-употреба датива и локатива уз глаголе кретања и мировања у српском језику; промена личних заменица); Врсте речи (Именице, Личне заменице у српском и немачком језику-значење и употреба; Прилози за место: geradeaus, links, rechts- врсте прилога у српском језику-прилози месног односа: лево, десно,... прилози за време и место-значење и употреба); Глаголски облици (Презент слабих глагола и најфреквентнијих јаких глагола- Презент- садашње време у српском језику- употреба и грађење);
2. **Правопис:** (Употреба великог слова при писању именица: све именице са е пишу великим словом-само властите именице се пишу великим словом).
3. **Језичка култура:** усмено и писано давање информација о себи или тражење информације о другима – портрет; смс имејл – писмо- Дозволите да вам представим..

Историја

Наставник успоставља хоризонталну корелацију са наставом историје, пре свега, преко митологије античке Грчке и књижевних текстова:

1. **Митови:** „Ујдурме и зврчке из античке грчке“, Д. Радовића- јунаци грчких митова: Пандора ; Густав Шваб „Бог Сунца и његов син“ – Мит о Феатону; Густав Шваб „Херакле“ – Мит о Хераклу -приказати сличности и разлике компаративним приступом; Народне лирске митолошке песме „ Женидба сјајнога Месеца“- „Вила зида град“- грчка божанства се такође жене и имају синов, браћу и сестре
2. **Језичка култура:** значење израза „Пандорина кутија“- мит о Пандори –веза између значења мита и израза.

3. Када се обрађују епске народне песме преткосовског круга песама могуће је повезати историјске чињенице о Мрњавчевићима и Немањићима са народном традицијом. Неко од ученика би добио задатак да се упозна са историјским подацима о историјским личностима из историје 6.разеда -цар Душан- „Женибда Душанова“, народна песма; путовање Светог Саве – „Свети Сава“, народна песма;

Географија

Наставник успоставља корелацију са предметом географије преко насатве правописа;

1. **Правопис** : Употреба великог слова при писању вишечланих еографских назива- насењених месата – ученик ће лакше усвојити правописну норму ако знада суНови Сад, Мала Бресница, Мали Мокри Луг... насеља (вертикална корелација географија 8. разред и природа и друштво 4. разерд).

2. При обради једночинке Бранислава Нушића „Кирија“ јунаци путују у Земун, Италију и Швајцарску, могућа корелација са географијом 6. и 8. разерда преко кратких објашњења о крајевима које посећују у машти

Ликовна култура

Корелацију са наставом ликовне културе преко наставе књижевности или језичке културе:

1.Језичка култура: наставник успоставља колерацију са наставом ликовне културе преко писања писмених састава на тему дескрипције-портрет-пејзаж-ученици могу нацртати предео о којем су писали или нацртати личност коју су описали;(цртеж у боји);Читање(декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре,...- ученици то читање могу написати у форми писменог састава;

2.Књижевност - ученици могу нацртати на часу ликовне културе или у школској свесци или на блок-папиру неки интересантан детаљ који је најдубљи утисак оставио на њих-портрет књижевног лика, портрет писца.

Музичка кутира:

Вертикалну корелацију са наставом музичке културе наставник реализује преко наставе књижевности:

1.Књижевност: митолошких народнелирске песме песаме – дела са мотивима из античке Грчке-митолошка свест античког човека; одлике лирске народне поезије; стилско-изражајна језичка средстав-слушање песама најстарије фолклорне традиције српског и других народа- слушање народних и уметничких делаинспирираних фолклором народа и народности;

2.Граматика – наглашени ненеаглашени слогови у речи-реченична мелодија-елементи музичке изражајности темпо, динамикатонске боје различитих гласова и инструмената;

Грађанско васпитање

Наставник реализује вертикалну корелацију са наставом грађанског преко наставе књижевности:

1.При обради књижевног дела „Доживљаји Тома Сојера“, М. Твена може се као тема за разговор употребити Томова туча са непознатим дечаком, који је био „кицошки“ одевен - наше сличности и разлике-сукоби и начини решавања сукоба-Предности конструктивног решавања сукоба - Тражење решења проблема - врсте

2.Приликом обраде књижевног дела „Чича Јордан“, Стевана Сремца могло би се разговарати о поступку Гилетових другова,који су побегли, а свог друга оставили на дрвету и откривају чича Јордану чији је син, задиркујући друга,-врсте насиља:физичко, активни и пасивно, емоционално, социјално...реаговање на насиље-начини заштите од насиља;

Версака настава

Корелација са верском наставом може се реализовати преко наставе књижевности:

1.Књижевност: „Свети Сава“,епска народна песма- Сети Сава као светац; Религија Старих словена-словенски богови и митови -политеизам- монобожачка религија, појам божанства.

	ОБЛАСТ/ТЕМА	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
1.	Књижевност	70	40	23	7
2.	Језик	70	40	21	9
3.	Језичка култура	40	10	18	12
Укупан број часова		180	90	62	28

ДОПУНСКА НАСТАВА, СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, пети ратред **ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 18**

Циљеви и задаци допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који из објективних разлога у редовној настави матерњег језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Задаци: -описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; -поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; -упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; -Ученик савладава на основном нивоу врсте речи и уочава граматичке категорије; - Примењује правописну норму на основном нивоу (употреба великог слова, одричне речце не) - Појам променљивости и непроменљивости врста речи; стицање основних знања о именицама, значењима и функцијама падежа; -Стицање основних знања о именичким заменицамаи бројевима; - Стицање основних знања о глаголима (видовима и функцијама); -Увођење ученика у тумачење мотива, песничких слика и изражајних средстава у лирској песни; -Увођење ученика у структуру епског дела, с тежиштем на књижевном лику и облицима приповедања.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – Српски језик и књижевност

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Језик	Усвајање појмова врсте речи Разликовање врста речи; Усвајање појма падеж; Усвајање појма глаголски облик;	6	Подстицање, поступност, прилагођавање темпа рада ученику, објашњавање, повезивање, извођење вежби
Књижевност	Усвајање појма родови и врсте; Подела књижевности на родове; разликовање врста на конкретним примерима;	6	Превазилажење нивоа препознавања, сузбијање мисаоне инертности код ученика, подстицање доживљајног читања

	усвајање и разликовње стилско-изражајних средстава (поређење, епитет); усвајање врсте стиха-осмерац и десетерац		
Језичка култура	Усвајање писменост на елементарном нивоу – композиција писма, позивнице, писменог састава	6	Извођење говорних и писмених вежби
Укупно		18	

ДОДАТНА НАСТАВА/СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, пети разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 18

Циљеви и задаци додатне наставе:

Циљ додатне наставе српског језика је стеда ученици овладају напредним стандардима српског књижевног језика на којем се већ усмено и писмено правилно изражавају, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче самостално одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци додатне наставе српског језика: развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;

Оперативни задаци: Проширивање знања стечених на редовним часовима наставе језика; Осамостаљивање ученика у решавању задатака из језика и књижевности; Начин извођења додатне наставе српског језика

Ученици ће на основу сопственог опредељења и могућности изјашњавати за учешће у раду додатне наставе. Наставник ће у току рада претити напредак ученика, а према потреби за ученика са изузетним способностима школа доноси прилагођен и обогаћен ИОП, сходно Правилнику о ИОП-у.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА –Српски језик и књижевност

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
	Променљиве и непроменљиве речи (усвајање појма граматичка категорија) Значење и употреба падежа (усвајање номинатив-падеж субјекта и предикатив, генитив- партитивни и квалификативни; разлика између датива и локатива;	6	Истраживачки приступ, дефинисање језичких појмова; континуирано повезивање знања о језику са непосредном говорном праксом;

Језик	разлика између номинатива и акузатива; разлика између правог и неправог објекта); Глаголски облици (значење и употреба); Усвајање правописних правила-употреба великог слова, зареза, наводника.		примена стеченог знања на конкретним примерима
Књижевност	Анализа поетског дела по самосталном избору ученика (уочавање врсте стиха, риме, стилских фигура, мотив, тема, идеја..) Анализа прозног дела по сопственом избору ученика (уочавање разлике међу књижевним родовима, уочавање одлика ауторске и народне књижевности, мотив, лик, место радње, време радње...)	6	неговање примењеног знања и умећа; континуирано повезивање наставе језика и књижевности, указивање на граматичку сачињеност језичкостилских средстава,
Језичка култура	Богаћење речника: Усвајање појмова: синоними, антоними;некњижевне речи туђице-њихова замена језичким стандардом;уочавање и отклањање безначајних језичких појединостии сувишних речи у тексту и говору.	6	Рад на богађењу језичке културе, Лексичке вежбе-уклањање неважних информација из текста. Семантичке вежбе-значење речи
Укупно		18	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК , пети разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 72

Циљ:

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Задаци:

Задаци наставе страног језика у основном образовању су:

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и блике рада током наставе страног језика сврха, циљеви и задаци образовања као и као и циљеви наставе страног језика страног језика буду у пуној мери реализовани
- Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова
- Стицање позитивног односа према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији
- Стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика
- Ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља
- Ученик треба да усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу, образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

ОБЛАСТ/ТЕМА Комуникативне функције	ИСХОДИ/ СТАНДАРДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:			САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво		
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	Разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе	Поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства	У неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих и једноставнијих које се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о себи и другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.) Hello. Hi. I'm Maria. What`s your name? I'm/ My name is... Tony is 11. How old are you? I live in (town, city, village). Where do you live? I live at number 46 Black Street. My best friend lives next door. What`s your address? What`s your phone number? Have you got/ Do you have an email address? These are my parents. Their names are... I can't play tennis, but I can do karate. Can you play the guitar? My birthday is on the 21 <sup>st</sup> of May. When is your birthday? This is Miss may. She`s my teacher. This is Mr Crisp. He`s my tennis coach.	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				The Present Simple Tense за изражавање сталних радњи. Have got/ has got за изражавање поседовања. Личне заменице у функцији субјекта- I, you, ... Присвојни придеви- my, your... Показне заменице- This/ these, that/ those Питања са who/what/where/when/how (old)... Основни бројеви (1-1000) Предлози за изражавање места- in, at... Предлози за изражавање времена- in, on, at... Употреба неодраженог члана са именицама у једнини. Изостављање члана испред назива спортова. Употреба одређеног члана уз називе музичких инструмената. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (Mr, Miss, Mrs, Ms, Sir...); имена и надимци, начин писања адресе.	
Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	Разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места	Упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства	Упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи сложенија језичка средства	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио/ видео записа, радио емисија и слично). Садржаји	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				Who`s the boy with short fair hair and black jacket? What`s Maria wearing? She`s wearing a nice white T-shirt and dark blue jeans. My brother is clever, but lazy. My best friend is kind and friendly. There is/ isn`t a cinema/ hospital in my town. There are two big bookshops in my town. What`s this/that over there? It`s a sport center. How far is it? Zebras are white wild animals with black and white stripes. A cheetah is a fast, dangerous animal. How deep is Adriatic sea? How long is the Danube? Layla is prettier than Susan. Who`s the best student in your class? This car is more expensive than that one. London is larger than Belgrade. About eight million people live there. Belgrade is much smaller, but... The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавње радњи и стања у садашњости. Глаголи havegot, to be за давање описа Питања са who/what/where/when/which/how (old, far, deep, long...) Егзистенцијално There is/ are... Употреба одређеног чала са именицама које означавају лица и предмете који су познати саговорнику, као и уз имена река, мора и океана. Употреба/ изостављање одређеног члана уз имена градова и држава. Поређење придева (правилно и неправилно поређење). (Интер)културни садржаји:	
--	--	--	--	---	--

				географске карактеристике Велике Британије, биљни и животињски свет.	
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	Разуме једноставније предлоге и одговори на њих	Упути једноставан предлог	Пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у зајеничкој активности; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/ одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давањ одговарајућег оправдања/ изговора. Садржаји I think we can go out this afternoon. Why not? Let`s do it. Sorry. I can`t, I must do my homework. Sorry, I think that`s boring. Let`s play Monopoly. Why don`t we meet at the sports centre? What time? Half past two. Fine. I`ll see you at the sports centre at half past two. Would you like to come to my birthday party on Sunday? I`m sorry, but I can`t make it. I`d love to, thanks. Императив How about+ глаголска именица Would you like+ инфинитивна основа глагола Модални глаголи за изражавање предлога- can/could/ shall Глагол will за изражавање одлука (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална

				прихватање/одбијање позива.	
Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења и захвалности	Разуме једноставне молбе и захтеве и реагује на њих, упути једноставне молбе и захтеве	Затражи и пружи кратко објашњење, захвали и извине се на једноставан начин	Саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, захвалност, извињење; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности. Садржаји Can I help you? It`s OK. I can do it. May I ask a question? Sure. What do you want? Do you want an orange? Yes, please. No, thank you. Can you pass me an orange, please? Of course, here you are. Thank you very much/ so much. I want an apple. Can I have this one? Anything else? Can I borrow your pen? Sorry, you can`t. I want to go home. Can we buy lemonade there? No, we can`t. oh no. I`m sorry. When does the movie starts? It starts at 8. Модални глаголи за изражавање молбе и захтева- can/could/may. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације.	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална
Разумевање и давање упутстава	Разуме и следи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког новог јела и сл.) са визуелном подршком	Да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи/прави, напише рецепт и сл.)	Да сложенија упутства (више везаних реченица како се нешто прави/користи)	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање текстове који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком или без ње; усмени и писано давање упутстава.	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална

	и без ње			Садржаји Drag (the word) and drop it in the correct place. Throw the dice. Move your token... press the button and wait. Insert the coin in the slot. Peel the onions and chop them. Put the saucepan on the stove. Императив Личне заменице у функцији објекта-ме, her, him... (Интер)културни садржаји: традиционалне/омиљене врсте јела.	
Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења	Разуме честитку и одговори на њу, упуту пригодну честитку	Разуме и примењујући једноставнија језичка средстав опише начин прославе, рођендана, празника и важних догађаја	Разуме и примењујући сложенија језичка средстав опише начин прославе, рођендана, празника и важних догађаја	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајнији догађаји; описивање празника, рођендана и значајнијих догађаја; реговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајнијих догађаја. Садржаји Children in Britain usually have their birthday parties at home. Everybody sings Happy Birthday! In Britain, people open their presents on Christmas Day. On Easter Sunday children often hunt for eggs. Happy Valentine`s Day! Same to you! Roses are red, violets are blue, my heart is full of love for you. In my country we celebrate a lot of different festivals, but	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				my favourite is... good luck! Congratulations! Well done! Lucky you! I'm so happy for you! I'm sorry to hear that/about that! It's a pity! The Present Simple Tense за изражавање уобичајених радњи. Изостављање члана испред назива празника. Изостављање члана испред именица употребљених у општем смислу. (Интер)културни садржаји: значајнији празници и догађаји и начин обележавања/ прославе; честитање.	
Описивање догађаја и способности у садашњости	Разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности	Размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију	Опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/активности и способности користећи неколико везаних исказа	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности (разговор уживо или путем телефона, рзгледница, СМС порука, имејл и сл.) Садржаји I live in a flat on the first floor. What do you usually do on Sundays? Do you live in a house or in a flat? My sister doesn't go to school. What time do you go to bed/does she get up? He never tidies his room. I can clean my dad's car. When do Americans celebrate Halloween? When does winter start? Where does penguins live? What are you doing at the moment? I'm feeding my cat. We're going on a school trip today. They're having dinner now. I	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				normally go to school by bus but today I'm going on foot. I'm doing my homework. The Present Simple Tense за изражавање уобичајених и сталних радњи. The Present Continuous Tense- за изражавање тренутних и привремених радњи. Модални глагол can за изражавање способности. Предлози за учесталост- usually, often... Предлози за изражавање правца кретања- to, from... Предлози за описивање начина кретања- by (car), on (foot)... (Интер)културни садржаји: Породични живот, живот у школи- наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.	
Описивање догађаја и способности у прошлости	Разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости	Размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости	Опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости, опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја /активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл. Садржаји Where were you at 8 o'clock last Saturday? I was at home. What was on TV last night? What time was it on? I watched/ didn't watch TV last night. I played volleyball on Monday. What did you do? We went to Paris in July. We	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална

				travelled by plane. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? I lost my passport yesterday. Did you have a good time on holiday? Yes, we did./ No, we didn't. The Past Simple Tense правилних и најчешћих неправилних глагола Модални глагол could за изражавање способности у прошлости (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости (историјска личност, писац)	
Исказивање жеља, планова и намера	Разуме жеље, планове и намере и реагује на њих	Размени једноставне исказе у вези са својим и туђим осећањима	Саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Салушање и читање краћих текастова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.) Садржаји I would like/want to be a doctor when I grow up. He would like a new mobile phone/to go out with his friends. I'm going to do my homework in the afternoon. What are you going to do this afternoon? My parents are going to visit their friends this evening, so I'm going to play all my favourite computer games. The Present Simple Tense (want) Would like+ именица/инфинитив глагола Going to за изражавање будућних планова Употреба неодређеног члана уз	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				називе занимања (Инер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи	
Исказивање потреба, осета и осећања	Разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима	Изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима	Изрази основне потребе, осете и осећања сложенијим језичким средствима	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа Садржаји: I'm hot/cold/hungry/thirsty... take off/ put on your coat. Why don't you take a sandwich/a glass of water? Do you want some juice/biscuits too? Yes, please. Would you like some fruit? I'm tired. What shall we do? I'm happy to see you. The Present Simple Tense (be, want) Императив Why don't we/you + инфинитивна основа глагола How about + глаголска именица Would like + именица/инфинитив глагола (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална
Исказивање просторних односа и величина	Разуме једноставнија питања и одговоре на њих	Разуме обавештења о простору и величинама	Опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмени и писано размењивање информација у вези са просторним	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина Садржаји: Which room is it in? Where's the library? It's on the left/right. Is the sofa by the door? What's next to /near the table? Where are the books? They're on the top/bottom shelf. It's in front of/behind the wardrobe. The bakery is between the school and the super market. The room is above/below. An elephant is bigger than a hippo. Предлози за изражавање положаја и просторних односа- in front of, behind, between, opposite... Питања са who/where/what/which/how (far, deep,...) Поређење придева (правилно и неправилно поређење) Употреба одређеног члана са суперлативом придева. (Интер)културни садржаји: јавни простор, типичан изглед школског и стамбеног простора; локалне мерне јединице (инч, стопа...); природа	
Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	Разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту	Опише дневни/недељни распоред активности	Опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним и сложенијим језичким средствима	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; Усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална

				(нпр.о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.) Садржаји What time is it? It`s five o`clock. It is half past six. It`s a quarter to/past seven. It`s ten to/past eleven. When do you have your dance classes? On Monday and Wednesday. I was born in January. Columbus discovered America in 1492/15th century. What was weather like today? It was cloudy/foggy/sunny/windy... it is usually warm in spring and freezing in winter. The Present Simple Tense за изражавање утврђених програма, планова и распореда (ред вожње, ТВ/биоскопски програм и сл.) и уобичајених радњи The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи The Past Simple Tense Предлози за изражавање времена- in, on, at, to, past, after... Питања са when/what (time/day) Редни бројеви до 100 (Интер)културни садржаји: климатски услови у Великој Британији; разлика у часовној зони (Београд- Лондон)	
Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	Разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе	Размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном	Представи правила понашања,	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

		месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе	забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства	вези са забранама, обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза Садржаји Remember to bring your membership card. You can't sit here. Can you use your phone in class? No, we can't. you mustn't use your phone in class. You must write in ink. I must study today. I must/have to go now. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе- can/can't, must/mustn't (Not) have to за изражавање обавезе и досуства обавезе (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима, значење знакова и симбола	
Изражавање припадања и поседовања	Разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност	Пита и каже шта неко има/нема нешто	Пита и каже шта неко има/нема нешто користећи сложеније изразе	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих. Садржаји Is this your dog? Whose house is this? It's Jane and Sally's house. There are the children's toys. That's my parent's car. This blanket is mine. This isn't your card. Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина)- my friend's/friends'/ children's books Присвојне заменице- mine, yours... Питања са whose	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				(Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини	
Изражавање интересовања, допадања и недопадања	Разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања	Опише исвоја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење	Опише исвоја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз сложеније образложење	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли/не воли, које му се/јој свиђају/не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању; усмено и писано описивање интересовања, хобија, допадања и недопадања Садржај I'm interested in swimming. What sports are you interested in? I love swimming because I'm good at it. I don't like skiing. What's your favourite sport? Придевско-предлошке фразе interested in, good/bad at, crazy about... Глаголи like/love/hate + глаголска именица Питања са what/who/why... (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм)	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална
Изражавање мишљења (слагања и неслагања)	Разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, слагање/неслагање...	Разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, слагање/неслагање...	Разуме и формулише сложеније исказе којима се тражи мишљење, слагање/неслагање...	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писмено тражење мишљења и	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				изражавање слагања/неслагања Садржај What do you think of/about it...? How do you like it? Do you agree with me? You are right/wrong. The Present Simple Tense (think, agree, like...) Питања са what, why, how... (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима	
Изражавање количине, бројева и цена	Разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; пита и каже колико нечега има/нема	На једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело/пиће у ресторану и каже/израчуна колико нешто кошта	Састави списак за куповину- намирнице и количина намирница, изрази количину у мерама- 100гр шећера, 300гр брашна...	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези са количином и одговарање на њих, теме на поруџбине у ресторану, куповине, играња улога; писање списка за куповину; записивање рачуна и цена Садржај How many people are there in the park? How much milk does he need? Is there any butter in the fridge? There are a lot of spoons and forks on the table. I need a 100 grams of sugar. Shopping list: a packet of butter, two loaves of bread, yoghurt... Основни бројеви до 1000 Правилна множина именица Множина именица које се завршавају на -y, -f/fe: strawberries, shelves, knives... Синкретизм једине и множине: sheep, fish Најчешћи облици неправилне множине (men, women, children,	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална

				people, feet, teeth, mice...) Бројиве и небројиве именице- rounds, money... Детерминатори- some, any, no Квантификатори- much, many, a lot of Питања са how much/many (Интер)културни садржаји: друштвено окружење, локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи специфични за циљну културу	
--	--	--	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Српски језик:

Наставник успоставља хоризонталну корелацију са наставом српског језика, преко наставе језика и језичке културе:

1. Граматика: врста речи и њихова функција и значења у реченици (личне заменице у функцији субјекта I, you.... – ја, ти.... сличности и разлике;

Личне заменице у функцији објекта me, her, him...- личне заменици у падежима објекта- правога и неправог. Предлози за изражавање времена - in, on, at.... – прилози са временским значењем – улога предлога у српском језику; Предлози за изражавање места in, at... – предлози и прилози са временским значењем;);

Глаголски облици (The Present Simple Tense за изражавање сталних радњи-The present Continuous Tense –за изражавање тренутних и привремених радњи – Презент –садашње време у српском језику; The Past Simple Tense- Perfekat);

Поређење придева (правилна и неправилна компарација)

Основни редни бројеви;

Саксонски генитив – падежи – генитив у српском језику;

2. Правопис : употреба великог слова при писању имена, адресе;

3. Језичка култура : дескрипција, писмо, смс (усмено и писано давање информација о себи или другима – портрет; смс имејл – писмо- Дозволите да вам представим...);

Математика: Бројеви- основни, редни. Математичке операције, цене, величине, количине, мерне јединице, речи којима се именују облици.

Биологија: речи којима се описује биљни и животињски свет, природни процеси, екологија, заштита животне средине, угрожене биљне и животињске врсте, станишта.

Историја: разумевање појма прошлости Уједињеног Краљевства (Хадријанов зид, Келти, Викинзи, Саксонци, стари Римљани...)

Географија: Текстови о Лондону, Ирској, Шкотској, Енглеској и Великој Бритнији у целини, и осталим градовима и земљама које се спомињу у уџбенику, речи које се односе на географске појмове и одлике, стране света, континенти, заставе.

Физичко васпитање: песме које се односе на тему, речи којима се именују храна и пиће, речи којима се именују делови тела и прибор за личну хигијену.

Музичка култура: песме које се односе на тему, национални инструменти, одлике бендова и музике са енглеског говорног подручја.

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ:

- Лични идентитет
- Породица и уже друштвено окружење
- Географске особености
- Становање- форме, навике
- Живи свет- природа, љубимци, очување животне средине
- Временско искуство и доживљај времена (прошлост, садашњост, будућност)
- Школа и школски живот
- Млади- живот деце и омладине
- Здравље и хигијена
- Емоције
- Превозна средства
- Временске прилике
- Уметност за децу
- Обичаји и традиција, фолклор, прославе
- Слободно време- забава, разонода, хобији
- Исхрана и гастрономске навике
- Путовања
- Мода и облачење
- Спорт
- Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења

ОБЛАСТ/ТЕМА	Број часова по теми	Број часова за	
		обраду	остале типове часова
Module 1 : School Days	12	3	9
Module 2 : People	11	5	6
Module 3 : Time Out	7	1	6
Module 4 : Places	8	3	5
Module 5 : Food	9	3	6
Module 6 : Celebrations	9	3	6
Module 7 : Holiday	9	3	6
Module 8 : Our World	7	3	4
Укупно:	72	24	48

ДОПУНСКА НАСТАВА, ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК , пети разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 8

Циљеви и задаци допунске наставе:

Прилагођавање наставних садржаја из енглеског језика ученицима који из било ког разлога имају потешкоћа у савладавању градива како би се им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – Енглески језик

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Present Simple Tense	Савладавање и коришћење основних облика Present Simple tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
2. Present Continuous Tense	Савладавање и коришћење основних облика Present Continuous tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
3. Object Pronouns	Савладавање и коришћење заменица у служби објекта	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
4. Past Simple Tense	Савладавање и коришћење основних облика Past Simple tense	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
5. Countable and uncountable nouns	Савладавање и коришћење бројивих и небројивих именица	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
6. Comparative adjectives, Superlative adjectives	Савладавање и коришћење поређења придева (компаратив, суперлатив)	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
Укупно		8	

ДОДАТНА НАСТАВА, ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, пети разред ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 8

Циљеви и задаци додатне наставе:

Проширивање садржаја из редовне наставе, радити нови и мало тежи садржаји, према афинитету и интересовању ученика. Неговаће се све језичке вештине: читање, говор, писање и слушање.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА – Енглески језик

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Singular and plural nouns	Проширивање знања из садржаја бројивих и небројивих именица	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
2. Present Simple	Проширавање знања из области Present Simple tense	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
3. Present Continuous	Проширавање знања из области Present Continuous tense	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
4. The future going to, will and won't	Проширавање знања из области будућих времена	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
5. Past Simple- regular and irregular verbs	Проширавање знања из области Past Simple tense	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
Укупно		8	

Наставник: Јелена Пантић

ЛИКОВНА КУЛТУРА, пети разред
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Циљ учења ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА А	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Увод у програм	Уочава и формулише ликовни проблем. Активно посматра, уочава и описује предмете, бића и појаве и њихове односе. Разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха.	Композиција. Боја и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска. Пропорције. Пропорције главе и тела. Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива.	Наставник креира и реализује час, даје објашњења, прати и подстиче рад ученика. Ученик прати рад наставника, учествује у разговору, решава проблемске задатке, самостално и у групи, креира, учествује у процењивању и анализира резултате.	Лк121	Лк212	Лк313
Ритам	Комуницира и спонтана изражава своје ставове, мисли и осећања. Показује иницијативу и самосталност у раду. Именује и описује појмове и њихово значење у оквиру	Теме. Историјска, религијска и митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет. Анимација. Процес				

	теме.	креирања, стори борд. Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука. Презентације.				
Линија, Наслеђе	Наводи пример из окружења и тумачи их. Разуме контекст културног наслеђа различитих епоха. Активно тумачи уметничка остварења у складу са задатим критеријумима и са личним доживљајем	Уметност и технологија. Уметничка занимања. Савремена технологија и уметност. Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције...наслеђе				
Облик	Уочава облике у природи, наводи примере природних и вештачких облика.	Облици у природи и око нас. Поза, покрет, кретање, смер. Мртва природа. Портрет и аутопортрет. Вајарски материјали и технике. Преобликовање. Сл икарске технике. Планови и врсте композиција према распореду елемената. Груписање облика. Стилизовање облика и орнамент. Научили смо.				
Споразумевање	Наводи примере за знакове и симболе.	Врсте споразумевања. Знак и симбол.				

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Вежбање	Естетска Анализа
УВОД У ПРОГРАМ	6	3	2	1
РИТАМ	10	4	4	2
ЛИНИЈА И НАСЛЕЂЕ	30	16	12	2
ОБЛИК	22	10	10	2
СПОРАЗУМЕВАЊЕ	4	2	2	0
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	72	35	30	7

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
• Компетенције за учење; • естетичка компетенција; • комуникација; • одговорно учешће у демократском друштву; • одговоран однос према околини; • одговоран однос према здрављу; • предузимљивост и предузетништво; • рад са подацима и информацијама; • решавање проблема; • сарадња; • дигитална компетенција

МУЗИЧКА КУЛТУРА, пети разред
ГОДИШЊИ ФОНД: 72 часа

Циљ: Општи циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Остали циљеви и задаци наставе музичке културе су:

- Оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- Развијање осетљивости за музичке вредности;
- Неговање могућности извођења музике (певање / свирање);
- Стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- Подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- Развијање критичког мишљења;
- Упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- Упознавање занимања музичке струке.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни и ниво
1. Човек и музика	- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и	- Улога музике у првобитном друштву - Улога музике у ритуалу - Магијска моћ музике	Упознавање ученика са карактеристикама старих епоха кроз музичке облике, видовима музицирања у композиторима различитих музичких епоха и слушањем музичких примера. Певање по слуху и из	Скраћенице 1.1.1. 1.1.2. 1.2.1.	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.1.

	облике музичког израђивања; -искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; -реконструише начин комуникације у обредима и ритуалима кроз музику и упоређи са музиком савременог доба	-Елементи музичког тока: покрет, ритам, плес у групи -Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. Човек Антике -Божанска природа музике: митолошка свест античког човека; музички атрибути богова; музика и држава. -Музика у храму и музика на двору; -Примери различитих инструмената и музичких облика у античким	нотног текста песама и химни и тема из познатих композиција. Свирање на ритмичким и мелодијским инструментима Улога музике у првобитном друштву	1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.4		3.4.1. 3.4.2.
--	---	---	--	--	--	-----------------------------

Музички инструменти	У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да: -класификује инструменте по начину добијања тона -опише основне карактеристике удараљки -препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја -користи доступне апликације у примени знања о музичким инструментима	-Најстарији инструменти: тело, удараљке,дувачки и жичани -Удараљке – настанак, првобитни облик и развој -Ритмичке удараљке -Мелодијске удараљке	Упознавање ученика са основним карактеристикама музичких инструмената, бојом тона, извора звука, материјала од чега су направљени , местом и улогом у самосталном или оркестарском музицирању.	1.1.1 1.1.2 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.
Извођење музике са основама музичке писмености	Певају песме по слуху; - обраде просте и сложене тактове; - Усвајају нове елементе музичке писмености; - Свирају на дечјим	Певају песме по слуху; - обраде просте и сложене тактове; - Усвајају нове елементе музичке писмености; - Свирају на дечјим	Певање народних, староградских, забавних и дечијих песама наших и страних композитора по слуху и из нотног текста . Свирање на ритмичким и мелодијским инструментима, Савладавање појмова из основа музичке писмености кроз извођење музике.	.1.3.1. 1.3.2. 1.4.2. 4 3 . 1.4.5 1		3.3.1. 3.4.1. 3.4.2.

	музичким инструментима; - Изводе Дечје, Народне и уметничке игре;	музичким инструментима; - Изводе Дечје, Народне и уметничке игре;				
Слушање музике	Слушање, упоређивање, анализирање, самостално закључивање, прктична примена, истраживање, примена стеченог знања		Слушање вредних дела народне, уметничке и забавне музике , упознавање соло и хорске песме, духовне и световне музике. Изражавање ученика о слушаном делу , примена народне музике у уметничкој музици упознавање звука нових инструмената кроз слушане примере	1.1.1 1.1.2 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.
Стварање музике	Слушање, упоређивање, анализирање, самостално закључивање, прктична примена, истраживање, примена стеченог знања	Слушање, упоређивање. компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална		1.1.1 1.1.2 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3

		компетенција				
		анализирање, самостално				
		примена стеченог знања				
		закључивање, практична, истраживање				

Значење стандарда (легенда):

МК. 1.1.1 препозна основне елементе музичке писмености

МК.1.2.1. музичке изражајне елементе

МК.1.2.2. извођачки састав

МК.1.2.3. музичке жанрове

МК.1.2.4. српски музички фолклор

МК.1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције

МК.1.3.2. изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

МК.1.3.2. изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

МК.1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења

МК.1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела

МК.1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима

МК.1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

МК.2.2.1 опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)

МК.2.2.2. препозна структуру одређеног музичког жанра

МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела

МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.

МК.3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера

МК.3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера

МК.3.2.3. контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора

МК.3.3.1. изводи разноврсни музички реперсвирањем као солиста и у школским ансамблима

МК.3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте

МК.3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Понављање	Систематизација
Човек и музика	16	10	6	
Слушање музике	5	4	1	
Стварање музике	1	1		
Извођење музике са основама музичке писмености	50	46	4	
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	72	61	11	

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

- Историја
- Страни језици
- Математика
- Биологија
- Географија
- Ликовна култура
- Физичко и здравствено васпитање
- Информатика и рачунарство
- Верска настава
- Грађанско васпитање
- Српски језик и књижевност

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

1. компетенција за учење
2. одговорно учешће у демократском друштву

3. естетичка
4. комуникација
5. одговоран однос према околини
6. одговоран однос према здрављу
7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву
8. рад са подацима и информацијама
9. решавање проблема
10. сарадња
11. дигитална компетенција

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:

1. Наставник упознаје и идентификује музичке способности сваког ученика,
2. Праћење посебног развоја сваког ученика (рад, залагање, интересовање, став...),
3. Развој личности ученика у целини,
4. Објективно оцењивање ученика
5. Мотивација ученика на музичке активности и на бављење музиком у складу са њиховим стварним способностима и потребама
6. Мотивација ученика на активности из других области које су у уској вези са музиком (фолклор, плес, балет, аеробик, рецитовање уз музику ...).

ИСТОРИЈА

ГОДИШЊИ ФОНД: 36

Циљ:

Циљ: Циљ изучавања наставног предмета историја је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историја је и да се допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци: историје су, да ученици уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и да познају историју суседних народа и држава.

Оперативни задаци:

разумевање појма прошлости; упознавање начина и значаја проучавања прошлости; разумевање основних одлика праисторије и старог века; разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум); оспособљавање за коришћење историјске карте; стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; упознавање са основним одликама античке културе

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	- ученици разумеју појам прошлости, историје као науке и историјских извора, -разумеју хронолошке одреднице и поделу прошлости. - знају следеће појмове – хронологија, историјски извори: писани, материјални, усмени, периодизација, прекретница, археологија. -знају значај појаве писма. -знају основне податке о историјским личностима попут Херодота, оца историје.	Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва; хронологија- рачунање времена; подела прошлости и периодизација историје; историјски извори- дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају	Рад натексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,	Скраћенице ИС.1.1.1. ИС.1.1.2 ИС.1.1.3 ИС.1.1.5	ИС.2.2.6	ИС.3.1.6
2.ПРАИСТОРИЈА	- ученици знају основне појмове везане за праисторију, за познавање најзначајнијих проналазака праисторијских људи и схватање најбитнијих карактеристика развика људског друштва у праисторији -разумеју начин на који је извршена подела праисторије на камено и	Основне одлике праисторије (постанак човека, живот и занимања, периодизација праисторије, проналасци, праисторијска налазишта на централном Балкану).	Рад натексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.5.	ИС.2.1.6.	.

	метално доба, тј. на старије камено (знају специфичности овог периода, груба обрада камена) и млађе камено доба)финија обрада камена), односно бакар, бронзу и гвожђе. -разумеју значај археологије као науке, као и значај археолошких локалитета на тлу Србије.					
3.СТАРИ ИСТОК	Ученици препознају основна обележја Старог истока (географски појам Старог истока, најпознатије државе и структура друштва). -знају основне одлике културе народа Старог истока (религија, писмо, наука, свакодневни живот). старог истока	Основни садржаји Појам Старог истока-географске одлике,најзначајније цивилизације(Месопотамија,Египат,Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење(монархија-царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока;. Основне одлике привреде и свакодневни живот-обичаји,занимања,култура исхране и	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9 Ис.1.2.4	ИС.2.1.4 ИС.2.1.6. ИС.2.2.5.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5 ИС.3.2.7

		становања; Култура и историјско наслеђе народа Старог иустока-религија(монотеизам и политеизам),писмо, књижевност,уметност, наука,цивилизацијске тековине(математика,архитектура,календар, иригациони систем,саобраћајна средства,медицина, закони...); Проширени садржаји Специфичности египатске религије; Специфичности религија цивилизација Месопотамије; Основне одлике јудаизма; Најважније цивилизације Далеког истока(Индија,Кина);				
4. СТАРА ГРЧКА	Ученици разумеју специфичности најстаријег периода грчке историје (Критско, Микенско и Хомерско доба,колонизација, митови о Минотауру,	Основни садржаји Појам античке Грчке-географске одлике; Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација);		ИС.1.1.1. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5 ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10	ИС.2.1.4. ИС.2.1.6 ИС.2.2.4.	ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5 ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2.

	Ахилу,Одисеју...). -Знају специфичности друштва насталог у Грчки полисима - Спарти и Атини (појам полиса,структура друштва, државно уређење). -Знају историју Грчко-персијског и Пелопонеског рата (узроци ратова, битке на Маратону и у Термопилима, поход на Сицилију, карактер и последице ратова). -разумеју историју грчке културе (религија, олимпијске игре, митологија), уметности и науке	Грчки митови(појам,примери) и и Хомерски епови; Колонизација и основне одлике привреде; Грчки полиси - Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови ; Пелопонески рат-узроци и последице; Грчка култура и свакодневни живот(религија, олимпијске игре, митологија,уметност, наукаобичаји, занимања); Хеленистичко доба и његова култура; Историјско наслеђе (институције,законик њижевност,позориште ,филозофија, демократија,медицина ,уметност,архитектура ,беседништво,олимпијске игре); Проширени садржаји				
--	--	--	--	--	--	--

		Пелопонески рат(ток рата,најважнији догађаји и личности; Најистакнутије личности:Драконт, Перикле,Филип II; Аристотел,Архимед... Грчка митологија,пантеон; Седам светских чуда античког света;				
5. АНТИЧКИ РИМ	Ученици знају поделу историје Старог Рима на: Рим у доба краљева, Римска република, Принципат, Доминат - знају да уоче разлике у државним уређењима Старог Рима. - разумеју сличности и разлике римске и грчке културе - разумеју значај настанка хришћанства - разумеју последице пада Западног Римског царства	Основни садржаји Појам Старог Рима-географске одлике и периодизација; Оснивање Рима(легенда о Ромулу и Рему); структура друштва и уређење римске републике; Ширење римске државе(освајања,провинције,привреда); Рим у доба царства- принципат и доминат; Култура и свакодневни чаји,занимања); Хришћанство-појава и ширење; Пад западног римског	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.5 ИС.1.1.6. ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.2.4.	ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.2 ИС.3.1.4. ИС.3.1.5 ИС.3.2.7

		царства(почетак Велике сеобе народа,подела царства и пад Западног царства); Историјско наслеђе(абецеда,календар,медицина,уметност,архитектура,путеви,водовод,канализација,терме,римски бројеви,хришћанство, римско наслеђе на тлу данашње Србије). Проширени садржаји Етрурци Римска војска Римски градови на територији Србије Најистакнутије личности:Ханибал,Цицерон,Јулије Цезар,Клеопатра,Октавијан Август,Константин Велики... Римски пантеон Гладијаторске игре				
--	--	--	--	--	--	--

Значење стандарда (легенда):

1. ОСНОВНИ НИВО

1.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

- ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице
- ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода
- ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју
- ИС.1.1.4. уме да одреди које миленијуме припадају важне године из прошлости
- ИС.1.1.5. уме да одреди које историјске периоде припадају важне године из прошлости
- ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације
- ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје
- ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје
- ИС.1.1.9. зна како је простор у себи одиграо најважније појаве и догађаје из националне и опште историје
- ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

1.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

- ИС.1.2.1. препознаје основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности јереч
- ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама
- ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике
- ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда
- ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле
- ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графика
- ИС.1.2.7. зна да историјске појаве могу различито да се тумаче
- ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења историјске појаве најједноставнијим примерима

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

- ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје
- ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје
- ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница и опште историје

2.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и

личности јеречна основ садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену јеречна основу карактеристичних сликовних историјских извора

ИС.2.2.3.

уме да одреди из којег епохе или саког географског простора потиче историјски извор када је текст изворанепознат ученику, али су

у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди уга погледа на историјску појаву (победника или побеђеног)

на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрастност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

3. НАПРЕДНИ НИВО

3.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку,

историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)

ИС.3.1.2. у ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и

које су последице важних историјских дешавања

3.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора међа објасни специфичности важних историјских појмова и

да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора

ИС.3.2.3. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и

повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу анализа и процени ближе хронолошко порекло извора)

ИС.3.2.4. умеда одредина основу анализи историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контексти извора)

ИС.3.2.5. умеда по историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графика и закључује о појави

ИС.3.2.6. умеда из двојразлике и сличности у тумачењима и изворима којима се односе на историјску појаву

ИС.3.2.7. умеда из разиства и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Утврђивање	Систематизација
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	4	3	1	-
ПРАИСТОРИЈА	4	2	1	1
СТАРИ ИСТОК	5	3	1	1
СТАРА ГРЧКА	12	6	5	1
АНТИЧКИ РИМ	11	6	4	1
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	20	12	4

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

ГЕОГРАФИЈА – наставник показује на географској или историјској карти територије тј. државе о којима се учи на часу.

ЛИКОВНА КУЛТУРА – ученици се упознају са ликовним стварањем у Старом веку (цртежи у пећинама – праисторија; Грчка култура- сликарство на вазама ,мозаици, вајарска дела, грчка архитектура- дорски стуб, јонски стуб и коринтски стуб ; Римска култура- цртежи, архитектура (аквадукт, славолук, Колосеум, најзначајније грађевине...)

МУЗИЧКА КУЛТУРА- ученици се упознају са музичким инструментима и песмама у Старом веку- развој позоришта у Античкој Грчкој, који су се инструменти користили у Грчкој, Риму...

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ- ученици се упознају са врстама писма- сликовно и гласовно писмо; врстама књижевних дела који су настајали у Старом веку , како се дели књижевност старих Грка- поезија и драма; најзначајнијим писцима и делима античке Грчке (

Хомер-епови: „Илијада“ и „Одисеја“, драмски писци трагедија: Софокле,Еурипид, Есхил; писци комедија Аристофан); књижевност античког Рима- Вергилије,еп „Енеида“; настанак Романских језика (из латинског језика)- италијански,француски,шпански,португалски,румунски и влашки;

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ- ученици се упознају са најзначајнијим спортским играма у Антици- олимпијске игре, са дисциплинама у којима су се такмичили; са одржавањем личне хигијене и здравља у Грчкој и Риму(терме-јавна купатила).

ФИЗИКА- ученици се упознају са највећим научницима из ове области- Архимед и описује се тзв. Архимедов закон

МАТЕМАТИКА- ученици се упознају са највећим научницима из ове области и њиховим делима- Талес, Питагора...

БИОЛОГИЈА- ученици се упознају са најпознатијим научницимаи из ове области – Плиније Старији – његова енциклопедија „ О природи“.

ВЕРСКА НАСТАВА- ученици се упознају са начинима веровања народа Старог века- веровање у више богова – ПОЛИТЕИЗАМ и веровање у једног бога – МОНОТЕИЗАМ; знају који народи Страрог века су веровали у више богова, и знају да наведу њихове најзначајније богове;знају који народи су веровали у једног бога,знају као се звао тај бог, знају како се зове њихова света књига;упознају се са ваеровањема старих Египћана – боговима,мумифицирање, веровањима Старих Грка и Римљана и њиховим најзначајнијим боговима,као и њиховом митологијом, појава и ширење хришћанства и веровања .

МЕЋУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

1. компетенција за учење
2. одговорно учешће у демократском друштву
3. естетичка
4. комуникација
5. одговоран однос према окоolini
6. одговоран однос према здрављу
7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву
8. рад са подацима и информацијама
9. решавање проблема
10. сарадња
11. дигитална компетенција

...

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:

ДОПУНСКА НАСТАВА из ИСТОРИЈЕ, пети разред

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ: Циљ изучавања наставног предмета историја је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историја је и да се допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци: историје су, да ученици уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и да познају историју суседних народа и држава.

Оперативни задаци:

разумевање појма прошлости; упознавање начина и значаја проучавања прошлости; разумевање основних одлика праисторије и старог века; разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум); оспособљавање за коришћење историјске карте; стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; упознавање са основним одликама античке културе

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – ИСТОРИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	разумевање појма "стари век", временских и просторних одредница старог века и одлика робовласничког друштва, познавање историјских извора за стари век, упућивање ученика на коришћење различитих историјских извора	1	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,
ПРАИСТОРИЈА	разумевање основних одлика праисторије и живота људи у присторији, разумевање поделе праисторије на периоде, значај археолошких налазишта на тлу Србије.	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

СТАРИ ИСТОК	разумевање основних одлика старог истока, разумевање основних одлика цивилизација насталих у старом веку попут Месопотамије, Египта... стицање знања о догађајима и личностима који су обележили историју древних цивилизација,уознавање са основним одликама култура народа старог истока Разумевање основних обележја Старог истока (географски појам Старог истока, најпознатије државе и структура друштва). -стицање знања о основним одликама културе народа Старог истока (религија, писмо, наука, свакодневни живот.	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,
СТАРА ГРЧКА	Уознавање са специфичностима најстаријег периода грчке историје (Критско, Микенско и Хомерско доба, колонизација, митови о Минотауру, Ахилу, Одисеју...);специфичности друштва насталог у Грчки полисима - Спарти и Атени (појам полиса, структура друштва, државно уређење). - уознавање са појмовима Грчко-персијског и Пелопонеског рата (узроци ратова, битке на Маратону и у Термопилима, поход на Сицилију, карактер и последице ратова). Уознавање са одликама и специфичностима грчке културе (религија, олимпијске игре, митологија), уметности и науке	1	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,
АНТИЧКИ РИМ	Уознавање са историјом Старог Рима;поделом државног уређења на: Рим у доба краљева, Римска република,Римско царство- Принципат и Доминат -уознају и уочавају разлике у државним уређењима Старог Рима. ;уознавајусличности и разлике римске и грчке културе;схватајузначај настанка	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

	хришћанства; схватају последице пада Западног Римског царста		
Укупно		8	

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ, пети разред

Годишњи фонд часова:

Циљеви и задаци додатне наставе:

Циљ: Циљ изучавања наставног предмета историја је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историја је и да се допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци: историје су, да ученици уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и да познају историју суседних народа и држава.

Оперативни задаци:

разумевање појма прошлости; упознавање начина и значаја проучавања прошлости; разумевање основних одлика праисторије и старог века; разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум); оспособљавање за коришћење историјске карте; стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; упознавање са основним одликама античке културе

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- ДОДАТНА НАСТАВА – ИСТОРИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	разумевање појма "стари век", временских и просторних одредница старог века и одлика робовласничког друштва, познавање историјских извора за стари век, упућивање ученика на	1	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

	коришћење различитих историјских извора		
ПРАИСТОРИЈА	разумевање основних одлика праисторије и живота људи у присторији, разумевање поделе праисторије на периоде, значај археолошких налазишта на тлу Србије.	2	
СТАРИ ИСТОК	разумевање основних одлика старог истока, разумевање основних одлика цивилизација насталих у старом веку попут Месопотамије, Египта... стицање знања о догађајима и личностима који су обележили историју древних цивилизација, упознавање са основним одликама култура народа старог истока Разумевање основних обележја Старог истока (географски појам Старог истока, најпознатије државе и структура друштва). -стицање знања о основним одликама културе народа Старог истока (религија, писмо, наука, свакодневни живот.	2	
СТАРА ГРЧКА	Упознавање са специфичностима најстаријег периода грчке историје (Критско, Микенско и Хомерско доба, колонизација, митови о Минотауру, Ахилу, Одисеју...); специфичности друштва насталог у Грчки полисима - Спарти и Атини (појам полиса, структура друштва, државно уређење). - упознавање са појмовима Грчко-персијског и Пелопонеског рата (узроци ратова, битке на Маратону и у Термопилима, поход на Сицилију, карактер и последице ратова). Упознавање са одликама и специфичностима грчке културе (религија, олимпијске игре,	2	

	митологија), уметности и науке		
АНТИЧКИ РИМ	Упознавање са историјом Старог Рима; поделом државног уређења на: Рим у доба краљева, Римска република, Римско царство- Принципат и Доминат -упознају и уочавају разлике у државним уређењима Старог Рима. ;упознавају сличности и разлике римске и грчке културе; схватају значај настанка хришћанства; схватају последице пада Западног Римског царства	2	
Укупно		8	

ГЕОГРАФИЈА

ГОДИШЊИ ФОНД: 36 часова

Циљ: Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основ ни ниво	Сред њи ниво	Напр едни ниво
Човек и географија	-повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; – на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.	метода: илустративно- демонстративне, дијалогске, монологске, посматрање и друге. Облици наставног рада : фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ.1.1.1 ГЕ.1.2.3.	ГЕ2.1.1	
Васиона	– разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; – објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – одреди положај Месеца у	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.	метода: илустративно- демонстративне, методе експеримента, дијалогске, монологске, посматрање и друге. Облици наставног рада: фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ1.2.1	ГЕ2.2.1	

		односу на Земљу и именује месечеве мене;					
Планета Земља	Облик Земље и структура њене површине	– помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; – примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач;	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.	метода: илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, посматрање и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ1.1.2 ГЕ1.2.2 ГЕ1.2.3	ГЕ2.2.1 ГЕ2.2.2	
	Земљина кретања	– разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; – повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;	Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.	метода: илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, посматрање и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ1.2.3	ГЕ2.1.3 ГЕ2.2.2	ГЕ3.2.1
	Унутрашња грађа и рељеф Земље	– разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље;	Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.	метода: илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, посматрање и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни,	ГЕ1.2.3	ГЕ2.1.2 ГЕ2.1.3 ГЕ2.2.2 ГЕ2.1.4	ГЕ3.1.1 ГЕ3.2.2

		– наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; – помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; – наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; – опише процес вулканске ерупције и њене последице; – помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; – помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; – разликује ерозивне и акумулативне процесе; – наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови);	Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене: магматске, седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина. Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра. Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).	индивидуални, комбиновани.			
--	--	---	---	----------------------------	--	--	--

	Ваздуш ни омотач Земље	– опише структуру атмосфере; – наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); – разликује појам времена од појма клима; – наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; – графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; – користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; – наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; – наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);	Атмосфера (састав, структура и значај). Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).	Методе: илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, посматрање и друге. Облици рада: фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ1.2.3	ГЕ2.1.2 ГЕ2.1.3 ГЕ2.2.2 ГЕ2.1.4	ГЕ3.1.1 ГЕ3.2.2

	Воде на Земљи	– уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; – наведе и опише својства морске воде; – помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; – наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); – разликује типове језерских басена према начину постанка; – наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства;– наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; – наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;	Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.	метода: илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, посматрање и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ1.2.3	ГЕ2.1.2 ГЕ2.1.3 ГЕ2.2.2 ГЕ2.1.4	ГЕ3.1.1 ГЕ3.2.2
	Биљни и животињски свет на Земљи	– помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; – помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима;	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света.	метода: илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, посматрање и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, комбиновани.	ГЕ1.2.3	ГЕ2.1.2 ГЕ2.1.3 ГЕ2.2.2 ГЕ2.1.4	ГЕ3.1.1 ГЕ3.2.2

		– опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; – наведе примере за заштиту живог света на Земљи.					
--	--	---	--	--	--	--	--

Значење стандарда (легенда):

Област ГЕОГРАФСKE ВЕШТИНЕ

ГЕ.1.1.1.- разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања;

ГЕ.1.1.2.- наводи и описује начине представљања Земљине површине на глобусу и географској карти;

ГЕ.1.1.3.- препознаје и чита географске и допунске елементе карте;

Област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.1.2.1.- именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред

ГЕ.1.2.2.- описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања

ГЕ.1.2.3.- именује Земљине сфере и препознаје њихове основне одлике.

Од ученика се очекује да на крају петог разреда на **средњем** нивоу

Област ГЕОГРАФСKE ВЕШТИНЕ

ГЕ.2.1.1.- одређује стране света у простору и на географској карти;

ГЕ.2.1.2.- одређује положај места и тачака на географској карти;

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4.- приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

Област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.2.2.1.- описује небеска тела и њихова кретања

ГЕ.2.2.2.- разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама.

Од ученика се очекује да на крају петог разреда на **напредном** нивоу

Област ГЕОГРАФСKE ВЕШТИНЕ

ГЕ.3.1.1.- доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте.

Област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.3.2.1. -препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања

ГЕ.3.2.2. -објашњава физичко-географске законитостиу географском омотачу (климатску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Биологија

Историја

Математика

Информатика и рачунарство

Физичко и здравствено васпитање

Ликовна култура

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања
Човек и географија	1	1	
Васиона	4	2	2
Планета Земља			
- Облик Земље и структура њене површине	2	1	1
- Земљина кретања	4	3	1
- Унутрашња грађа и рељеф Земље	10	6	4
- Ваздушни омотач Земље	6	4	2
- Воде на Земљи	6	4	2
- Биљни и животињски свет на Земљи	3	2	1
УКУПНО	36	23	13

ГЕОГРАФИЈА, ДОПУНСКА НАСТАВА, пети разред

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе: Циљ је да се омогући ученицима који теже усвајају и савладавају редовну наставу, да се лакше укључе у редован образовно- васпитни процес, да се код њих развије упорност и самосталност у раду

Задаци су:

- Оспособљавање ученика да савладају основне географске појмове, ради лакшег уклапања у редовну наставу
- Омогућавање ученицима да на што лакши начин надокнаде и усвоје појмове које супропустили због краћег или дужег одсуствовања са редовне наставе
- Омогућити ученицима да овладају различитим техникама учења географског садржаја ради развијања самосталности у учењу

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА –ГЕОГРАФИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Васиона	Савладати основне географске појмове	2	гледање филма
Планета Земља	Савладати основне географске појмове	7	Очигледне методе, посматрање, излет
Укупно		9	

ДОДАТНА НАСТАВА

ГЕОГРАФИЈА

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ додатне наставе географије јесте проширивање и продубљивање знања ученика који су на редовним часовима показали висок ниво интересовања за географију, лакоћу савладавања градива, затим развијање способности и вештина тих ученика, а самим тим још већу мотивисаност и такмичарски дух.

Задаци су:

- Разумевање значаја географије у савременом животу
- Оспособљавање ученика за самосталан истраживачки рад и овладавање основним научним методама
- Развијање аналитичког и критичког мишљења
- Стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријска знања и експериментално искуство у решавању проблема

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА –ГЕОГРАФИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Васиона	разумевање географских садржаја и повезивање са свакодневним животом	2	гледање филма, дискусија
Планета Земља	развијање аналитичког и критичког мишљења	7	израда тестова, разговор
Укупно		9	

МАТЕМАТИКА, пети разред

ГОДИШЊИ ФОНД:

Циљ:

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Скупови	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – израчуна вредност једноставнијег бројевог израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; – одреди и примени НЗС и НЗД; – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке, правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу.	-Поредак и операције природних бројева -Основна својства операција -Основна својства операција -Иницијални тест -Скуп и припадање скупу; Венов дијаграм -Једнакост скупова; подскуп скупа -Пресек скупова -Унија скупова -Пресек и унија скупова -Разлика скупова; комплемент скупа -Скуповне операције -Скуп природних бројева; број елемената коначног скупа -Број елемената коначног скупа -Придруживање	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.1.1. МА.1.3.1.	МА.2.1.4.	МА.3.1.3. МА.3.5.2.
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	– анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну	-Тачка, права, раван; припадање и распоред -Однос две праве у равни; паралелност -Полуправа и дуж -Полураван, изломљена линија, многоугао -Многоугао; конвексност -Кружница и круг -Узајамни положај две кружнице -Геометријски објекти	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.2.1. МА.1.2.2. МА.1.2.3. МА.1.2.4.	-	-

	датој правој користећи геометријски прибор; – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; правилно користи геометријски прибор.					
Делјивост	-уознају делјивост природних бројева и основна правила делјивости; -умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац;	-Делење са остатком у N_0; делјивост природних бројева -Својства делјивости -Делиоци и садржаоци природних бројева -Делјивост декадним јединицама и бројевима 2 и 5 -Делјивост бројевима 4 и 25 -Делјивост бројевима 3 и 9 -Услови делјивости -Прости и сложени бројеви; растављање на просте чиниоце -Растављање на просте чиниоце -Заједнички делилац; НЗД -Највећи заједнички делилац -Заједнички садржалац; НЗС -Најмањи заједнички садржалац	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.1.5.	МА.2.1.3.	МА.3.1.2.
Разломци (први део)	-схвате појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други; -умеју да упоређују разломке и да их представљају на бројевној правој; -стекну довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа); -могу да читају, састављају и рачунају једноставније бројевне изразе; -умеју да реше једноставније једначине и неједначине с разломцима; -увиђају математички садржај у текстуалним задацима и изражавају га	-Појам разломка -Проширивање и скраћивање разломака -Врсте разломака; прави и неправи разломци; мешовити бројеви -Мешовити бројеви -Децимални запис разломка -Децимални запис -Врсте разломака -Упоредивање разломака -Бројевна полуправа -Закругљивање бројева -Врсте разломака	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.2.1. МА.1.4.1. МА.1.4.2. МА.1.4.3. МА.1.4.4.	МА.2.1.1. МА.2.1.4. МА.2.2.5. МА.2.4.1. МА.2.4.3.	МА.3.1.1. МА.3.1.3. МА.3.4.1. МА.3.4.2.

Угао (први део)	математичким језиком; -да се упознају са појмом угла -да знају да преносе и надовезују различите врсте углова -да сабирају и одузимају углове	-Појам угла; Углови и кружни лукови -Једнакост углова -Преношење углова -Упоредивање углова -Надовезивање углова -Врсте углова -Основни конструктивни поступци у вези са угловима	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.3.1.	МА.2.3.1.	МА.3.3.1.
Разломци (други део)	-да знају да сабирају и одузимају разломке једнаких именилаца -да знају да сабирају и одузимају децималне бројеве -да знају својства сабирања и одузимања разломака -да решавају различите изразе са разломцима -да решавају једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем разломака	-Сабирање и одузимање разломака једнаких именилаца -Сабирање и одузимање децималних бројева -Својства сабирања разломака -Изрази са разломцима -Једначине -Неједначине	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.2.1. МА.1.4.1. МА.1.4.2. МА.1.4.3. МА.1.4.4.	МА.2.1.1. МА.2.1.4. МА.2.2.5. МА.2.4.1. МА.2.4.3.	МА.3.1.1. МА.3.1.3. МА.3.4.1. МА.3.4.2.
Угао (други део)	-да знају да измере дати угао и да нацртају угао помоћу угломера -да се упознају са унакрсним угловима и угловима између две праве -да се упознају са односом праве и кружнице -да се упознају са угловима на трансверзали и са паралелним крацима	-Мерење углова -Сабирање и одузимање углова -Унакрсни углови; угао између две праве -Нормалне праве; однос праве и кружнице -Углови на трансверзали -Углови са паралелним крацима	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.3.1.	МА.2.3.1.	МА.3.3.1.
Разломци (трећи део)	-да знају да множе и деле разломке природним бројем -да знају да множе и деле два разломка -да знају да множе и деле децималне бројеве -да се упознају са својствима множења и дељења разломака -да успешно решавају различите бројевне изразе -да успешно решавају	-Множење и дељење разломака природним бројем -Множење разломака -Дељење разломака -Множење децималних бројева -Дељење децималних бројева -Својства множења -Бројевни изрази -Једначине -Неједначине -Једначине и неједначине -Аритметичка средина -Размера	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.2.1. МА.1.4.1. МА.1.4.2. МА.1.4.3. МА.1.4.4.	МА.2.1.1. МА.2.1.4. МА.2.2.5. МА.2.4.1. МА.2.4.3.	МА.3.1.1. МА.3.1.3. МА.3.4.1. МА.3.4.2.

	једначине и неједначине у којима се појављују разломци и децимални бројеви заједно са операцијама множења и дељења -да успешно израчунавају аритметичку средину два броја -да знају шта је размера два броја и да је одреде					
Осна симетрија	-упознају осну симетрију и њена својства, као и да умеју да конструишу симетрале дужи, симетрале угла и нормале на дату праву кроз дату тачку.	-Појам и особине осне симетрије -Конструкција оносиметричне слике -Конструкција оносиметричне слике -Оснасиметричност -Симетрала дужи -Конструкција нормале -Симетрала дужи и угла -Осна симетрија	-Дијалогска - Илустративна -Самостални рад -Демонстративна	МА.1.3.1. МА.1.3.6.	-	МА.2.3.6.

Значење стандарда (легенда):

МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $\frac{1}{5}$ од n , где је n дати природан број

МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим

МА.1.2.1. . реши линеарне јед- начине у којима се непозната појављује само у једном члану

МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима

МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе

МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом

МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)

МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова

МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање

МА.1.4.3. користи различите апоене новца

МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером

МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима

МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама

МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима

МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима

МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу

МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу

МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног изрази

МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама

МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали

МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима

МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)

МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова за остале типове часова
Скупови	18	7	11
Геометријски објекти	12	5	7
Делјивост	15	7	8
Разломци (први део)	14	7	7
Угао (први део)	14	7	7
Разломци (други део)	12	5	7
Угао (други део)	14	4	10
Разломци (трећи део)	28	12	16
Осна симетрија	17	4	13
Укупно	144	58	86

ОБЛАСТ/ТЕМА	Међупредметно повезивање	Међупредметне компетенције
Скупови	Географија, Биологија, Српски језик, Физика, Хемија, Ликовна култура	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Сарадња - Дигитална компетенција
Основни појмови геометрије	Информатика и рачунарство, Техника и технологија	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција
Делјивост	Географија, Биологија, Српски језик, Физика, Хемија, Ликовна култура	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Сарадња - Дигитална компетенција
Разломци (први део)	Унутар предмета, Хемија, Физика	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама

		- Комуникација - Сарадња - Дигитална компетенција
Угао (први део)	Математика	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Сарадња - Дигитална компетенција
Разломци (други део)	Унутарпредмета, Физика, Хемија	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Сарадња - Дигитална компетенција
Угао (други део)		- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Сарадња - Дигитална компетенција

ДОПУНСКА НАСТАВА, МАТЕМАТИКА, пети разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 12

Циљеви и задаци допунске наставе:

- да ученици добију додатна појашњења из области које обрађују
- да утврде претходно стечена знања
- да заокруже целину тј. да успешно примењују стечена знања
- да успешно решавају различите типове задатака из области као што су алгебра, функције, геометрија
- да даље усавршавају своја стечена знања

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Скупови	-умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове; -изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке; -схватају смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”; -разуме основне операције на скупу N -изводи сложене скуповне операције на скупу N	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Основни појмови геометрије	-да се ученици упознају са основним геометријским облицима -да схвате појам угла и многоугла	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Делјивост	-да се схвате појам делиоца и садржаоца -да савладају делјивост бројева у скупу N_0 и да се упознају са својством делјивости -да овладају дељењем бројева са остатком.	2	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Разломци (први део)	-да овладају операцијама проширивања и скраћивања разломака -да се ученици упознају са децималним записом -да схвате појам разломка и да се упознају са различитим врстама разломака -да буду способни да упореде разломке	2	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Разломци (други део)	-да се ученици упознају са сабирањем и одузимањем разломака једнаких именилаца -да се упознају са сабирањем и одузимањем децималних бројева -да буду способни да реше једначине у којима се појављују разломци -да се упознају са својствима сабирања разломака -да успешно решавају изразе са разломцима	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад

Угао (други део)	-да се ученици упознају са мерним јединицама углова -да буду способни да мере углове помоћу угломера -да ученици утврде знање из сабирања и одузимања углова -да се ученици упознају са унакрсним угловима и угловима на трансверзали -да се ученици упознају са односима праве и кружнице -да буду способни да мере углове помоћу угломера	1	-Дијалошка -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Разломци (трећи део)	-да се ученици упознају са множењем и дељењем децималних бројева -да се ученици упознају са својствима множења -да решавају различите бројевне изразе -да буду способни да решавају једначине и неједначине са децималним бројевима	3	-Дијалошка -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Осна симетрија	-да се ученици упознају са појмом и особинама осне симетрије -да успешно одређују симетралу дужи и угла -да упознају оснусиметричност	1	-Дијалошка -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Укупно		12	

ДОДАТНА НАСТАВА, МАТЕМАТИКА, пети разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 12

Циљеви и задаци додатне наставе:

- да ученици добију додатна појашњења из области које обрађују
- да утврде претходно стечена знања
- да заокруже целину тј. да успешно примењују стечена знања
- да успешно решавају различите типове задатака из области као што су алгебра, функције, геометрија
- да даље усавршавају своја стечена знања

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Скупови	-умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове; -изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке; -схватају смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”; -разуме основне операције на скупу N изводи сложене скуповне операције на скупу N	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Геометријски објекти	-да се ученици упознају са основним геометријским облицима -да схвате појам угла и многоугла	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Дељивост	-да се схвате појам делиоца и садржаоца -да савладају дељивост бројева у скупу N_0 и да се упознају са својством дељивости -да овладају дељењем бројева са остатком.	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Разломци (први део)	-да овладају операцијама проширивања и скраћивања разломака -да се ученици упознају са децималним записом -да схвате појам разломка и да се упознају са различитим врстама разломака -да буду способни да упореде разломке	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Разломци (други део)	-да се ученици упознају са сабирањем и одузимањем разломака једнаких именилаца -да се упознају са сабирањем и одузимањем децималних бројева -да буду способни да реше једначине у којима се појављују разломци -да се упознају са својствима сабирања разломака -да успешно решавају изразе са разломцима	1	-Дијалогска -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад

Угао (други део)	-да се ученици упознају са мерним јединицама углова -да буду способни да мере углове помоћу угломера -да ученици утврде знање из сабирања и одузимања углова -да се ученици упознају са унакрсним угловима и угловима на трансверзали -да се ученици упознају са односима праве и кружнице -да буду способни да мере углове помоћу угломера	1	-Дијалошка -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Разломци (трећи део)	-да се ученици упознају са множењем и дељењем децималних бројева -да се ученици упознају са својствима множења -да решавају различите бројевне изразе -да буду способни да решавају једначине и неједначине са децималним бројевима	3	-Дијалошка -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад
Осна симетрија	-да се ученици упознају са појмом и особинама осне симетрије -да успешно одређују симетралу дужи и угла -да упознају оснусиметричност	3	-Дијалошка -Илустративна -Демонстративна -Самостални рад

БИОЛОГИЈА, пети разред
ГОДИШЊИ ФОНД: 72 часа

Циљ: наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	– истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање.	У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелама и једро са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, као у случају бактерија) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. Није потребно детаљно изучавати грађу ћелије, нити помињати поједине органеле. Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. Препорука је да се микроскоп не користи, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанце, јаје	БИ.1.1.1., БИ.1.6.1., БИ.1.2.2., БИ.1.6.3., Б.И.1.5.1.	БИ.2.6.1 Б.И.2.6.3. Б.И.2.2.3.	БИ.3.6.1., БИ.3.6.2.

		Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	птице, икра рибе, јаја водоземаца... Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд.). Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика. Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару, чиме развијају способности сарадње и ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности ученика. Све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему			
--	--	--	--	--	--	--

			обележе кључне детаље. После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама. Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде (нпр. расту целог живота, могу да пливају...), како изгледају (нпр. имају одређену боју), или зато што а приори знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...). Овакав начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута” (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућава увођење научног приступа и разумевање биолошке еволуције. Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због			
--	--	--	--	--	--	--

			наслеђивања особина. Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија... Препоручени број часова за реализацију ове области је: 16 за обраду, 8 за утврђивање, 9 за вежбе и 1 час за систематизацију.			
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	– идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; – једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.	У овој области је акценат на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за живот у воденој и копненој средини жаба, комарац, вилин коњиц итд.; за живот у води речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за живот на копну човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа,	БИ.1.6.1., БИ.1.6.2.,Б .И.1.6.3.	БИ.2.1.2 БИ.2.3.3.	БИ.3.1.1.

			љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за живот под земљом кртица, ровац, кишна глиста итд.) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научно-популарним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у табели само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне примере, сходно окружењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика. Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – прилагођеност (адаптација). Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за радионичарски рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 5			
--	--	--	--	--	--	--

			часова за обраду, 4 за утврђивање, 1 за вежбу и 1 час за систематизацију			
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	– прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; – разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; – поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; – користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	Исходи ове области доприносе промени концептуалне основе учења биологије јер уводе филогенетско-еволутивни приступ који повезује све области знања у биологији. Такође, савремена сазнања из области наслеђивања и еволуције (генетика, молекуларна биологија, биотехнологија, медицина) су већ део опште (медијске) културе, што ове садржаје чини неопходним у свакодневном животу. У овој области акценат је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки. Потребно је разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија. Требало	БИ.1.3.1 БИ.1.6.1., БИ 1.6.3.	БИ.2.6.1., БИ.2.6.3.	

			би нагласити да варијабилност (различитост јединки) унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које расту у близини саобраћајница и даље од њих) и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима). Огледу треба да претходи постављање хипотезе која ће бити огледом испитана (шта очекујем да ће се десити ако резнице исте биљке гајим у различитим условима осветљености и слично). Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној			
--	--	--	---	--	--	--

			варијабилности могу бити генерализовани и повезани са питањима из свакодневног живота. На овај начин се постиже разумевање различитости између људи са акцентом на то да је свака особа јединствена и непоновљива (чиме се доприноси фундаменталној изградњи осећања прихватања и толеранције јер сви смо међусобно различити). Такође, на овај начин намеће се суштинско разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања. Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено			
--	--	--	--	--	--	--

			коришћење на часовима предмета информатика и рачунарство и техника и технологија. У петом разреду, неопходно је увести само појам наследног материјала као узрока уочене различитости и појам врсте због варијабилности. Не препоручује се увођење појмова ген, хроматин, хромозом, Менделових правила наслеђивања и слично. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 3 часа за обраду, 1 за утврђивање, 2 за вежбе и 1 за систематизацију			
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	– доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; – направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; – предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин;	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести,	Исходи у овој области омогућавају да се жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја. Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на	БИ.1.1.3., БИ.1.4.2 БИ.1.4.3. БИ.1.4.4.	„ БИ.2.1.3., БИ.2.4.4.	, БИ.3.4.2.

	– илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;	отровне животиње).	неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте. Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 4 часа за обраду, 3 за утврђивања, 4 за вежбе и 1 за систематизацију.	БИ.1.6.1.		
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	– идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе	У овој области акценат је на основним чињеницама о здравој исхрани (ужина спремљена код куће), води као најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима. Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у преране сексуалне односе. Препорука је да се за обраду ових појмова повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће установе.	БИ.1.5.3.	БИ.2.5.3., БИ.2.5.4	БИ.3.5.5

			Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обрадити заједно са школским психологом. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 4 часа за обраду, 2 за утврђивање (један је за дебату), 1 за вежбу и 1 за систематизацију.			
--	--	--	--	--	--	--

Значење стандарда (легенда):

БИ.1.1.1, БИ.3.1.1. - зна карактеристике живе и неживе природе

БИ.1.6.1, БИ.2.6.1., БИ.3.6.1. - *прикупља податке (посматрањем, бројањем, мерењем) у биологији

БИ.1.2.2 - зна да организми имају карактеристичну грађу која омогућава одвијање различитих функција неопходних за одржавање живота

БИ.1.6.3, БИ.2.6.3. - *обрађује и приказује прикупљене податке.

Б.И.1.5.1, БИ 1.5.3.- познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне

Б.И.2.2.3. - зна да организми имају карактеристичну грађу која омогућава одвијање различитих функција неопходних за одржавање живота

БИ.3.6.2.- *познаје основне поступке истраживачког рада у биологији

БИ.2.1.2 - уочава сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња

БИ.2.3.3 - зна да основни ћелијски процеси зависе од гена и разуме да се особине наслеђују комбиновањем генетичког материјала предака и да средина утиче на њихово испољавање

БИ.2.4.4.БИ.3.4.2. - познаје и разуме основне законитости и принципе у екологији

БИ.2.1.3. - уочава потребу за класификовањем живог света због његове велике разноликости

БИ.2.5.3., БИ.2.5.4 БИ.3.5.5. - познаје принципе правилне исхране и разуме њихов значај

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

Физичко и здравствено васпитање – Физичка активност и здравље

Информатика и рачунарство - ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа

Географија – одговорност човека према планети Земљи

Ликовна култура - цртање и обележавање

Српски језик и књижевност - писање есеја, извештаја

Математика – представљање група организама Веновим дијаграмом

Техника и технологија - израда кућица и хранилица за птице

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

- компетенција за учење;
- дигитална компетенција;
- одговоран однос према околини;
- одговоран однос према здрављу;
- одговорно учешће у демократском друштву;
- предузимљивост и орјентација ка предузетништву;
- комуникација
- рад са подацима и информацијама;
- решавање проблема,
- сарадња
- естетичка компетенција.

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:

- усмено и писмено испитивање,
- вођење ученичког портфолија,
- тестови знања,
- разговор,
- контролне вежбе, посматрање ангажованости на часу,
- ученички радови и продукти ученичких активности,
- домаћи задаци,
- рад на тексту,

- пројекти,
- продукти групних радова, вршњачко оцењивање,
- праћење напредовања по исходима

ОБЛАСТ/ТЕМА	Обрада	Понављање	Вежбање	Провера	УКУПНО
Порекло и Разноврсност живота	15	14	1	2	32
Јединство Грађе и Функције као Основа Живота	3	4	3	1	11
Наслеђивање и Еволуција	3	2	/	1	6
Живот у Екосистему	7	5	/	1	13
Човек и здравље	5	4	/	1	10
УКУПНО:	33	29	4	6	72

ДОПУНСКА НАСТАВА, БИОЛОГИЈА, ПЕТИ РАЗРЕД

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Допунска настава се организује за све ученике који не усвоје потребан минимум захтева за одређени наставни предмет, односно слабије напредују у савладавању наставних садржаја из биологије. То су најчешће ученици који у току године имају недовољан успех из ових предмета, али је допунски рад намењен и ученицима који наилазе на различите тешкоће у учењу или често изостају са редовне наставе. Допунску наставу одликују диференцирани или индивидуални приступ учењу на овим часовима по потреби и ван њих. Могућа су одступања у броју часова или наставним садржајима, јер се допунски рад организује према потребама ученика.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – БИОЛОГИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Јединство грађе и функције као основа живота	– једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље. Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота	3	Ученик и наставник, усмени, цртеж, модел, жива природа
Наслеђивање и еволуција	-податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке;	3	Ученик и наставник, усмени, цртеж, модел, жива природа
Човек и здравље	– идентификује елементе		Ученик и наставник, усмени,

	здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања. Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напизи.	3	цртеж, модел, жива природа
Укупно		9	

ДОДАТНА НАСТАВА, БИОЛОГИЈА, ПЕТИ РАЗРЕД

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ и задаци **додатне наставе** биологије је мотивација ученика да се баве биологијом и знања примене у свакодневном животу. Стицање шире образовне основе. Проширивање и продубљивање знања из редовне наставе, усвајање додатних садржаја у складу са интересовањима ученика и подстицање ученика за учествовање на такмичењима. Развијање смисла и потребе за самосталним радом. Груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада. Додатним радом ће бити обухваћени ученици који испољавају посебне склоности, интересовања и креативност и ученици који су на такмичењима постигли запажене резултате из биологије.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА – **БИОЛОГИЈА**

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Порекло и разноврсност живота	– истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића	3	Ученик и наставник
Јединство грађе и функције као основа живота	– идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне	3	Ученик и наставник

	односе исхране и распрострањење; – једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;		
Наслеђивање и еволуција	- разлике родитеља и потوماка. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију	3	Ученик и наставник
Укупно		9	

Предметни наставник:
Данијела Јанковић

Предмет: Техника и технологија	Разред: пети	Недељни фонд часова: 2	Годишњи фонд часова: 72
Циљ и задаци наставног предмета: Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развијајући техничко-технолошку писменост буде прилагођен друштвеним и економским променама, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа преузимаљиво и иницијативно.			
Наставник: Данијела Николић			
Пројектна настава:			
Корелација са другим предметима : Информатика и рачунарство, математика, биологија, географија, ликовна култура			
Стандарди постигнућа ученика:			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	

ИСХОДИ ПО ТЕМИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА И ВРЕМЕ/ МЕСЕЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Међупредметне компетенције:	БРОЈ ЧАСОВА

				ОБРА ДА	УТ В Р Ђ И В А Њ Е	О С Т А Л О	У К У П Н О
- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.	Животно и радно окружење Септембар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање	3		3	6

			проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их	Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћај. Употреба информационих технологија у савременом саобраћају Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.	Саобраћај Септембар, октобар, новембар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција	7		7	1 4

користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - одговорно се понаша као путник у возилу - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла						
- самостално црта скицом и техничким цртежом фигуру - правилно чита технички цртеж - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи текст процесор за креирање документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троуглови, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троуглова). Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак,	Техничка и дигитална писменост Новембар, децембар, јануар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка	7	9	16

представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер	котни број – вредност). Цртање одговарајуће фигуре са елементима (типови линија, размера и котирање). Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолюције слике, издвајање дела слике. Креирање документа у текст процесору. Форматирање текста, уметање слике и графике. Интернет претрага и приступ online ресурсима		предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенциј				
- повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета и коже, производње текстила и папира - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска	Природни ресурси на Земљи. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија. Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање	Ресурси и производња Јануар, фебруар, март, април	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу	11		9	20

тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом - самостално израђује једноставан модел	(лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање папира, текстила, коже и дрвета – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.		7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенциј				
- самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери, обележава и оцртава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи текст процесор за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак	Израда предмета/модел ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. Тимски рад и подела задужења у тиму	Конструкторско моделовање Април, мај, јун	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву	1		1 5	1 6

израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доведе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима - пружи помоћ у раду другим ученицима процењује остварен резултат и развија предлог унапређења			8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенциј				
--	--	--	--	--	--	--	--

Предмет: Информатика и рачунарство	Разред: пети	Недељни фонд часова: 1	Годишњи фонд часова: 36
Циљ и задаци наставног предмета: Циљ наставе и учења <i>информатике и рачунарства</i> је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.			
Наставник: Милан Јовановић, Данијела Николић			
Пројектна настава:			
Корелација са другим предметима : Сви предмети			
Стандарди постигнућа ученика:			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	

ИСХОДИ ПО ТЕМИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА И ВРЕМЕ/ МЕСЕЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Међупредметне компетенције:	БРОЈ ЧАСОВА

				О Б Р А Д А	У Т В Р Ђ И В А Њ Е	О С Т А Л О	У К У П Н О
- наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу - правилно користи ИКТ уређаје - именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја - прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса - прилагоди радно окружење кроз основна подешавања - креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) - креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)	Предмет изучавања информатике и рачунарства ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера Подешавање радног окружења Организација података Рад са сликама Рад са текстом Рад са мултимедијом Рад са презентацијама	ИКТ Септембар, октобар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција	3		6	9

- примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа - креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) - сачува и организује податке разликује основне типове датотека						
- реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; - доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине - разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету - реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета - приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин Правила безбедног рада на Интернету Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја Заштита приватности личних података Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом	Дигитална писменост Новембар, децембар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција	5	5	5

дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај - информацијама на интернету приступи критички - спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету - објасни појам ауторских права и разликује основне лиценце за дељење садржаја - препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету							
- наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема - креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу - сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби - користи математичке операторе за израчунавања - објасни сценарио и	Увод у тему Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом Програм – категорије, блокови наредби, инструкције Програмске структуре (линијска, циклична, разграната)	Рачунарство Децембар, јануар,	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка	1		1 5	1 6

алгоритам пројекта - анализира и дискутује програм проналази и отклања грешке у програму		фебруар, март, април	предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
- сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака - одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта - наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима Представљање резултата пројектног задатка	Пројектна настава Мај, јун	учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција			6	6

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ГОДИШЊИ ФОНД:72+54

Циљ: наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ 1.1. настава физичког и здрав. васпитања	2	72
2. ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ 2.1. активности у природи 2.2. слободне активности (секције) 2.3. корективно-педагошки рад 2.4. школска и друга такмичења	1,5	54

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
Атлетика	16	6	6	4	
Спортска гимнастика	16	5	7	4	
Рукомет	16	6	6	4	
Ритмика и плес	4	2	1	1	
Стони тенис	12	4	6	2	
Тестирања и мерења	8	/		8	
УКУПНО	72	23	26	23	

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ОБЛАСТ/ТЕМА	Исходи	Садржаји
Атлетика	Комб.и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у свакодневном животу, спорту и доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама.	Техника истрајног трчања,истрајно трчање-припрема за крос,техника спринтерског трчања,тех.високог и ниског старта,скок у вис,бацање лоптице од200гр.и кугле.
Спортска гимнастика	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитимкретањима,изводи ротације тела,користи елементе гимнастике у свакодневном животним ситуацијама и игри	Вежбе на тлу,прескоци и скокови,вежбе у упору,вежбе у вису,ниска греда
Рукомет	Користи елементе технике у игри,примењује основна правила,учествује на унутародељенским такмичењима	основни елементи технике и правила,вођење лопте,хватања и додавања лопте,шутирања,финтирања,принципи индивидуалне одбране,спортски полигон
Плес и ритмика	Изводи кретања и вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу,игра народно коло,изводи кретања у	Покрети уз ритам и музичку пратњу,ритмићка вежба без реквизита,скокови кроз вијачу,народно

	различитом ритму,изводи основне елементе плеса из народне традиције	коло“моравац“,основни кораци друштвених плесова
Стони тенис	Користи у свакодневном животу,извиди карактеристична кретања,учествује на такмичењима	Техника форхенда,бекхенда,сервиса,игра дубла,зна правила игре

Наставн и садржаји	Број часов а	Циљеви и задаци садржаја програма	Активности наставника у васпитно – образовном раду	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Основн и облици извође ња програ ма
Атлетика	16	Кондиција,издржљивост,снага,брзина	Дискусија,објашњавање,приказивање,такмичење, мерења	Ходање,трчање,вежбање, мерења	Физичка везбања
Спортска гимнастика	16	Одржава равнотежу,развој снаге,ради елементе карактеристичне за гимнастику	Приказивање,објашњавање,такмичења	Ставови,кретања,упори,издржаји	Физичка везбања
Рукомет	16	Одржава равнотежу,развој снаге,ради елементе карактеристичне за рукомет.	Такмичења,дискусија	Техника спортске игре,правила,трчања,шутирања	Физичка везбања
Плес и ритмика	4	Покрети уз музичку пратњу	Показивање,објашњавање	Игра уз ритам и музичку пратњу	Физичка везбања
Стони тенис	12	Карактеристична кретања,издржљивост	Приказивање,објашњавање,такмичење,	Кретања,вежбања	Физичка везбања
Тестирања и мерења	8	Брзина,снага,издржљивост	Тестирања,мерења,приказивања,дискусија	Трчања,везбања,упор ,	Физичка везбања

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Број наст. теме	Наставни садржај	Број часова	Обука	Увежбавање	Провера	Технике оцењивања ученичких постигнућа	Исходи
1.	Мали фудбал	18	7	11	/	вежба	Примењује основна правила игре, примењује у свакодневном животу, такмичи се
2.	Атлетика	9	/	8	/	вежба	Комбинује и користи постигнути ниво усвојене технике кретања у свакодневном животу
3.	Спортска гимнастика	9	2	7	/	вежба	Одржава стабилну и динамичку равнотежу, изводи ротације тела, користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри
4.	Плес и ритмика	9	5	5	/	вежба	Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу, кретања у различитом ритму, зна основне кораке плеса народне традиције
5.	Стони тенис	9	4	4	/	вежба	Примењује основна правила игре, користи у свакодневном животу
			18	36			
УКУПНО ОФА		54					

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Математика: Круг обим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података. Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања обрада података.

Биологија: Грађа човечијег тела – Мишићни и нервни систем, систем органа за дисање

Редовна исхрана - јеловник

Повреде и прва помоћ. Информатика и рачунарство: Заштита здравља ММС

Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, геђети, обрада слика, Гугл мит, имејл. Мерења – статистика обрада података, ПП презентација.

Музичка култура: Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета. Креативност покрета, развој слуха. Ликовна култура:

Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам.

Временска орјентација.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење,

естетичка компетенција,

комуникација,

одговоран однос према здрављу решавање проблема,

сарадња,

Дигитална компетенција за целоживотно учење

...

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ: У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гибкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС, пети разред

ТЕМА	ОРИЈЕНТ. БРОЈ ЧАСОВА	ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА
Увод	1	Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и на делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом). Задачи православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика: - развије отвореност и однос према Богу као другој и друга чијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, личности, такође, другачијој у односу на нас, те да се између ове две релације оствари узајамно зависна веза (свест о заједници); - развије способност за постављање питања о целини и најдубљем смислу постојања човека и света, људској слободи, животу у заједници, феномену смрти, односу са природом која нас окружује и друго, као и одговарање на ова питања у светлу православне хришћанске вере и искуства Цркве; - изграде способности дубљег разумевања и вредновања културе и цивилизације у којој живе, успона и падова у историји човечанства, као и достигнућа у разним областима стваралаштва (при чему се остварује комплементарност са другим наукама); - помогне у одговорном обликовању заједничког живота са другима, у изналажењу равнотеже између властите личности и заједнице, у остварењу сусрета са светом (са људима различитих култура, религија и погледа на свет, са друштвом, са природом) и са Богом; - изгради уверење да свет и све што је у њему створени су за вечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота, те да из те перспективе код ученика развије способност разумевања, преиспитивања и вредновања сопственог односа према другом човеку као непоновљивом бићу и
Религија и култура старог света	3	
Откривење – свет Библије	4	
Стварање света и човека	7	
Старозаветна историја спасења	7	
Закон Божији	4	
Месијанска нада	8	
Евалуација	2	

		према творевини Божијој и изгради спремност на покајање.
Укупан број часова из предмета __ВЕРСКА НАСТАВА__ на годишњем нивоу: 36		

ПРОГРАМ ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС ЗА ПЕТИ РАЗРЕД

РЕД. БР.	ТЕМА/ОБЛАСТ	ИСХОДИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ		НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНИСТИ ЦИЉЕВА УЧЕЊА И ИСХОДА
			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	
1.	Увод	По завршетку теме ученик ће: •моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; •моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.	Ученик одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор Облик рада:	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова.

				индивидуални фронтални	Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
2.	Религија и култура старог света	По завршетку теме ученик ће: • моћи да именује неке политеистичке религије; • моћи да наведе неке од карактеристикаполитеистичких религија и културе старог века.	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашња ва,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални групни	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
3.	Откривење – свет Библије	По завршетку теме ученик ће: • моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава;	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашња ва,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе)

		● моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; ● моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка; ● моћи да разликује Стари и Нови Завет; ● бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи.		мишљење, усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални групи	наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
4.	Стварање света и човека	По завршетку теме ученик ће: ● моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије; ● моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле; ● моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан; ● бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; ● моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; ● моћи да преприча неку од	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича, показује, објашњава, поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење, усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно

		библијских прича до Аврама; • моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом • бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу;			оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
5.	Старозаветна историја спасења	По завршетку теме ученик ће: • моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја; • моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом; • моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта; • моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести; • моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са претходним темама,упоређује. Методе рада: дијалошка демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
6.	Закон Божији	По завршетку теме ученик ће: • моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; • моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; • моћи да разуме да је од	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са претходним темама,	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције

		односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; • бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.		упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални	ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
7.	Месијанска нада	По завршетку теме ученик ће: • моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана; • моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи; • моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства; • знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију; • моћи да наведе неке од старозаветних пророка; • моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије; • увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига.	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича, показује, објашњава, поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење, усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални групни	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање;

					• писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
--	--	--	--	--	---

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, пети разред

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. Neu hier Поздрављање и представљање себе; тражење и давање основних информација о себи; изражавање допадања и недопадања;	- разумеју краће текстове који се односе на представљање и тражење/давање информација личне природе - поздраве и отпоздраве, представе себе користећи једноставна језичка средства - поставе и одговоре на једноставна питања личне природе - разуме и реагује на једноставне исказе, који се односе на изражавање допадања/недопадања - да кажу шта воле/не воле - попуњавају формулар са основним информацијама о себи - напишу кратак текст о себи -разумеју и примењују правила учтиве комуникације	- Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Wie heißt du? Wie geht's dir/Ihnen? Woher kommst du?/ Wo wohnst du?/ Was magst du?</i> - Презент глагола kommen, wohnen, machen, heißen, mögen, sein у облицима за ich, du, Sie - Упитне речи: wie, wo, woher. - мелодију реченице	9	3,5	5,5
Корелација	Грађанско васпитање, српски језик				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7 1.1.10. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.				
Начин праћења	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увежбају:			
2. Meine Klasse Тражење и давање основних информација о себи и другима; описивање предмета; изражавање шта изражавање допадања и недопадања;	- питају за број телефона - користе бројеве до 100 да би исказали број телефона и старост - представе друге - питају и кажу шта воле / не воле - именују школски прибор - именују школске предмете и изнесу став о њима - разумеју кратку презентацију на тему - направе кратку презентацију на тему - уочавају сличности и разлике у изгледу школског простора у земљи циљне културе и код нас	- Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Wie ist deine Handynummer? Was ist das? Wie heißt das auf Deutsch? Mathe ist super! Magst du...?</i> - Презент глагола у свим лицима - Одређени члан der, die, das у номинативу - Неодређени члан: ein, eine, ein у номинативу - Присвојни члан: mein, dein у номинативу - Акцентоване речи - Мелодија реченице / питања	11	4	7
Корелација	Грађанско васпитање, Српски језик				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.				
Начин праћења	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увежбавају:			
3. Tiere Тражење и давање основних информација о себи и другима; описивање карактеристика живих бића; изражавање допадања и недопадања;	- именују животиње - разумеју једноставнији опис животиња - опишу карактеристике животиње користећи једноставна језичка средства - преносе исказе у трећем лицу - разумеју текст на тему животиња - користе множину именица у описивању животиња - разумеју постављена питања на тему животиња - поставе и одговоре на афирмативна питања на тему животиња - разумеју кратку презентацију на тему омиљене животиње - направе кратку презентацију на тему омиљене животиње - уочавају сличности и разлике у односу према кућним љубимцима	- Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре: <i>Ich habe... Mein Lieblingstier ist... Hast du ein Haustier? Was ist dein Lieblingstier? Woher kommt...?</i> - Одређени члан <i>der, die, das</i> у акузативу - Неодређени члан: <i>ein, eine, ein</i> у акузативу - Негација: <i>kein</i> у акузативу - Изговор кратких и дугих вокала - Постављање питања и одговора са <i>ja</i> и <i>nein</i> - множину именица	9	3,5	5,5
Корелација	Грађанско васпитање, српски				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.				
Начин праћења	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увежбавају:			
4. Mein Tag Исказивање хронолошког времена; описивање догађаја у садашњости; изражавање допадања / недопадања; описивање карактеристика предмета;	- разумеју једноставна обавештења о хронолошком времену - траже и дају једноставна обавештења о хронолошком времену - опишу дневни / недељни распоред активности - говоре о школским предметима - разумеју текст на тему - напишу текст на тему - разумеју презентацију на тему - направе презентацију на тему - размењују информације на тему - уоче карактеристике живота у школи – наставних и ваннаставних активности	- Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Wie viel Uhr ist es? Wann beginnt der Unterricht? Um wie viel Uhr kommst du nach Hause? Mein Lieblingsfach ist... Geschichte ist nicht so toll.</i> - Исказивање шта воле / не воле - Временске прилоге - Временске предлоге - Вођење дијалога на тему	12	3,5	8,5
Корелација	Грађанско васпитање, Српски језик				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.				

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увежбавају:			
5. Hobbys Тражење и давање информација о себи и другима; Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; изражавање молби;	- разумеју краће текстове на тему - питају и дају информације у вези са темом - разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих - упуте једноставан предлог - пруже одговарајући изговор или оправдање - договоре састанак са другом / другарицом - кажу шта знају / не знају - разумеју једноставна питања којима се тражи дозволаи питају за дозволу - разумеју и тумаче статистику - размењују информације на тему - уочавају сличности и разлике у интересовањима својих вршњака у земљи циљне културе и код нас	- Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Was machst du gerne? Kommst du mit? Ich habe keine Zeit. Kannst du ...?</i> - Употребу неправилних глагола, глагола са развојним префиксима и глагола können - Употребу глагола können - Ред речи у реченици - Вокал ö - Вођење дијалога на тему	9	3,5	5,5
Корелација	Грађанско васпитање, Српски језик				
Стандарди постигнућа	1.1.2. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.				
Начин праћења	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увјежбају:			
6. Meine Familie Описивање карактеристика живих бића; исказивање просторних односа; изражавање припадања и поседовања;	- разумеју једноставан опис особа - описују особе користећи једноставна језичка средства - разумеју једноставна питања која се односе на тему и одговарају на њих - разумеју обавештења о простору - дају обавештења о простору - разумеју и формулишу једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност - разумеју текст на тему - разговарају на тему - напишу текст на тему - размењују информације на тему - упознају се са породичним односима у земљи циљне културе	- Изразе и речи које се односе на тему: <i>Das ist meine Familie. Das ist mein / meine Opa / Oma...</i> - Изражавање на тему - Занимања у мушком / женском роду: <i>der Lehrer / die Lehrerin</i> - Разговор о омиљеним занимањима - Употребу присвојног члана у номинативу: <i>mein / meine; dein / deine...</i> - Употребу прилога за место: <i>vorne, hinten, rechts, links</i> - Вођење дијалога на тему	12	3,5	8,5
Корелација	Грађанско васпитање, Српски језик				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.				
Начин праћења	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БОРЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој писменој комуникацији уче и увежбају:			
7. Was kostet das Изражавање количине, бројева и цена; исказивање жеља; изражавање мишљења;	- разумеју једноставне изразе који се односе на количини нечега - питају и кажу колико нечега има - на једноставан начин затраже артикле - питају и кажу колико нешто кошта - разумеју жеље и реагују на њих - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама - саопште шта они или неко други жели - разумеју и формулишу једноставне исказе којима се тражи мишљење - упознају се са валутом немачког говорног подручја	- Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Ich möchte.../Ich hätte gern... Was kostet...? Das ist aber teuer. Wie viel Taschengeld bekommst du? Ich finde das...</i> - Разговор на тему - Исказивање жеља - Употребу неправилних глагола - Употребу модалног глагола <i>möchten</i> - Ред речи у реченици - Изговор дифтонга <i>ei, au, eu</i> - Различите технике читања	10	3	7
Корелација	Грађанско васпитање, Српски језик				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1.				
Начин праћења	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

Укупан број часова: 72	За обраду: 24,5	За остале типове часова: 47,5
-------------------------------	------------------------	--------------------------------------

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ

ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА, пети разред

Годишњи фонд часова: 36

Циљ слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Р.бр. наст. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ – УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА:	МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ
1.	Вежбање, здравље, животна средина	– на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; – проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; – критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; – јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин;	Одговоран однос према здрављу Компетенција за целоживотно учење
2.	Исхрана и вежбање	– организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; – препозна опасности и адекватно реагује; – разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; – тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима	Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву

		надлежних служби; – процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности;	
3.	Вежбање и физички изглед	– повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; – образложи значај солидарности са људима у невољи; – аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи;	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција
4.	У вежбању једнаки	– исказе афирмативни став о људима који су активисти Црвеног крста; – наведе које надлежан за одређене ванредне ситуације и симулира позив хитним службама; – доведе у везу заштиту животне средине са климатским променама и културом безбедности; – разликује безбедно, небезбедно и ризично понашање у саобраћају и примењује мере заштите приликом вожње различитим превозним средствима; – наброји правила којих се треба придржавати у комуникацији током несреће, наведе садржај торбе за случај несреће, поступа према плану евакуације и комуникације; – наброји и објасни мере за ублажавање и смањења ризика од земљотреса, пожара, поплава и екстремних метеоролошких услова; – разликује безбедна од небезбедних купалишта, објасни улогу спасиоца, поступа у складу са правилима понашања на купалиштима и демонстрира поступак самопомоћи у случају грча мишића у води; – наведе принципе и демонстрира пружање прве помоћи на изабраном примеру.	Комуникација Одговоран однос према околини

- ГЛОБАЛНИ ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА -																			
Р.Б .	ОБЛАСТ/ ТЕМА	М Е С Е Ц										Т И П О Л О Г И Ј А							
		I X	X	X I	XI I	I	I I	II I	I V	V	V I	ОБРАД А	ВЕЖБ - АЊЕ	УТВРЂИ -ВАЊЕ	ОБНАВ - ЉАЊЕ	СИСТЕ - МАТИЗ .	ПИСМ. ЗАДАЦ И	НЕШТ О ДРУГО	СВЕГ А
1.	Вежбање, здравље, животна средина	4	4	5								10			3				13
2.	Исхрана и вежбање				4	1	3	1				6			3				9
3.	Вежбање и физички изглед							4	2			4			2				6
4.	У вежбању једнаки								1	5	2	5			3				8
УКУПНО		4	4	5	4	1	3	5	3	5	2	25			11				36

Опште међупредметне компетенције:

Компетенција за целокупно учење; комуникација; рад са подацима о информацијама; дигитална компетенција; решавање проблема; сарадња; одговоран однос према здрављу и околини; учешће у демократском друштву.

ПРЕДМЕТНИ НАСТАВНИК: Горан Закшек

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ, пети разред

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ V РАЗРЕДА

Циљ часа одељењског старешине:

Подстицај развоју комуникацијских способности, Подршка у субституцији неадекватног понашања примерним, Подстицај ученика за самовредновање и самосталну корекцију свог понашања, Изградња и јачање духа заједништва, Подизање самосвести и свести о другима око нас, Уочавање негативних облика понашања у заједници и стварање подлоге за самосталан рад у неутралисању таквих облика

Место	Време	Активности	Начин реализације	Носиоци активности
Учионица	Септембар	1. Избор одбора одељења, представника за Одбор Заједнице ученика школе, ђачки парламент, упознавање са планом и календаром рада 2. Упознавање са кућним редом школе 3. У нашој школи раде секције, а ја бих . . . 4. Доношење одељењских правила 5. Избор представника за ВТ – вршњачки тима	Разговори и радионице	Одељењски старешина и ученици
Учионица	Октобар	6. Прва радионица – „Картице од 1 до 6“ 7. Друга радионица – „Заставице“ 8. Трећа радионица – „Шта је све насиље?“ 9. Четврта радионица – „Како реагујемо на насиље?“	Радионице	Одељењски старешина, ученици и
Учионица	Новембар	10. Пета радионица – „Писана и неписана правила“ 11. Шеста радионица – „Како се доносе правила – (консензус)“ 12. Седма радионица – „Наша су правила. . . “	Радионице	Одељењски старешина и ученици

Учионица	Децембар	13. Осма радионица – „Та тешка реч извини (реституција)“ 1.Редефинисање одељењских правила и договор о реституцији 15. Шта радим у току дана - како користим своје време 16. Растемо – стигли до пубертета 17. Мој план учења – највише волим да учим на следећи начин	Разговори, радионице и	Одељењски старешина, ученици и психолог*
Учионица	Јануар	18. Светски дан хране – лов на витамине	Разговори, радионице и ликовни радови	Одељењски старешина и ученици
Учионица	Фебруар	19. Анализа личног и колективног школског успеха 20. Свети Сава – српски просветитељ 21.Како негујемо другарство и пријатељство (без свађа, туча . . .)	Разговори и радионице	Одељењски старешина и ученици
Учионица	Март	22. Понашање ученика на ваншколским активностима 23. Шта бих волео да будем кад порастем 24. Моја права и одговорностувајмо заједничку имовину 26. Понашање у биоскопу, позоришту. . . 27. Чуо сам за занимања	Разговори и радионице	Одељењски старешина, ученици и психолог*
Учионица	Април	28. Болести зависности* 29. Моје три жеље су . . . 30. Прве симпатије и љубави	Разговори, радионице	Одељењски старешина и ученици
Учионица	Мај	31. Мале лажи, ситне преваре и крађе израстају у пороке 32.Непознати људи и ја 33. Мој омиљени часопис 34. Помоћ другу у невољи 35. У овој школској години научио сам . . .	Разговори и радионице	Одељењски старешина и ученици
Учионица	Јун	35. У овој школској години научио сам . . . 36. Анализа рада наше одељењске заједнице и договор о раду у следећој школској години	Разговор	Одељењски старешина и ученици

Данијела Јанковић, одељењски старешина 5. р.

